

ΑΠΟΘΗΚΗ

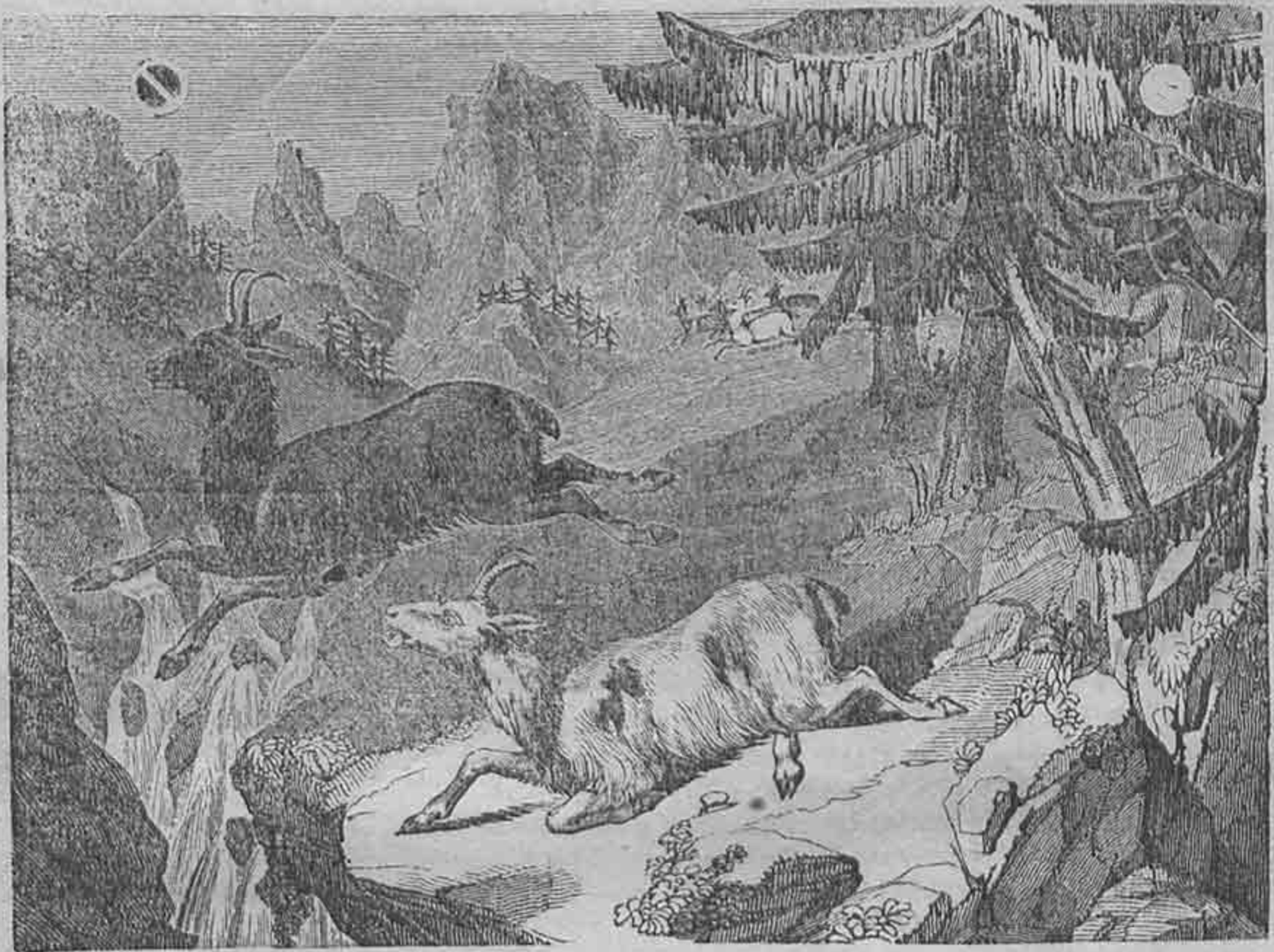
ΤΩΝ

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ, 1840.]

[ΑΡΙΘ. 44.]

Ο ΑΙΓΑΓΡΟΣ.

Τὸ Κυνίγιον τοῦ Αἰγάγρου.

Ο ΑΙΓΑΓΡΟΣ (Chamois) κατοικεῖ τὰ πλέον ὄσβα-
τα μέρη τῶν εἰς τὰ μεγάλα βουνὰ τῆς Εὐρώπης ὀσέ-
ων τόπων. Φημίζεται δὲ διὰ τὸ μῆκος καὶ τὴν ἀκρί-
βειαν τῶν πηδημάτων αὐτοῦ. Ὑπερβαίνει τὰ εἰς τοὺς
βράχους χάσματα, πηδᾷ ἐκ μιᾶς εἰς ἄλλην ἄκραν
ἀσφαλέστατα, καὶ ἀπὸ ἴψους τριάκοντα ἕως τεσσαρά-
κοντα πηχῶν ῥίπτεται εἰς τὸ μικρότατον ἐξόγκωμα,
ὅπου μόλις ὑπάρχει τόπος νὰ στήσῃ τοῖς πόδας του.
Ἡ παράδοξος αὕτη δύναμις τοῦ ἰσοσταθμίζειν τὸ σῶμα,
— τοῦ πάραυτα εὐρίσκειν τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος —
χαρακτηρίζει ἅπαν τὸ φῶλον τῶν αἰγῶν. Μετὴν δύ-
ναμιν δὲ ταύτην τοῦ ἰσοσταθμίζεσθαι ὑπάρχει συνε-
νωμένη ἢ τῶν ὀφθαλμῶν ἱκανότης νὰ μετρώσῃ τὰς ἀπο-
στάσεις ἀκριβέστατα. Εἰς τὸν αἰγάγρον αὗται εἶναι

δυνάμεις φυσικαί, τὰς ὁποίας ἔχει σχεδὸν ἀπὸ τὴν
στιγμὴν τῆς γεννήσεώς του· δὲν εἶναι ἀσκήσεως ἀπο-
τέλεσμα· καθότι ὁ νέος αἰγάγρος ἄνευ δυσκολίας μι-
μεῖται τῶν πλέον γεγυμνασμένων αὐτοῦ συντρόφων τὰ
κατορθώματα, εὐθὺς ὅταν ἀποκτήσῃ τὴν πρὸς τοῦτο
ἀναγκαίαν ἰσχύν.

Ἄλλὰ καὶ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς δι' ἐπιμελοῦς ἀσκήσεως
φθάνει εἰς μέγαν βαθμὸν ὑπεροχῆς, ὡς πρὸς τὴν τῶν
αἰσθήσεων αὐτοῦ χρῆσιν. Οἱ τὸν αἰγάγρον κυνηγοῦν-
τες ἐπὶ τῶν Ἄλπεων παρέχουν ἀξιοσημεῖωτα παραδείγ-
ματα τοῦ τί δύναται νὰ κατορθώσῃ διὰ τῆς ἀνδρείας,
ἐπιμονῆς, καὶ σταθερᾶς ἀποπειρας. Ὅποτεν ὁ ἄνθρω-
πος φέρῃ τὴν φυσικὴν αὐτοῦ ἱκανότητα καὶ τὰ μηχαν-
ικά του βοηθήματα εἰς συναγωνισμὸν ἀκόμη καὶ με

τοιαύτας εκπληκτικὰς δυνάμεις, ὅποιας ἔχει ὁ αἰγαγρός. ὁ θρίαμβος εἶναι ἰδιόκός του· ὁ θρίαμβος δὲ οὗτος δεικνύει ὅτι ὀλίγα πράγματα δὲν γίνονται τῆς ἀνθρώπινης δραστηριότητος ὁδῶν.

Ἐν γένει, ὁ τῶν αἰγαγρῶν κυνηγὸς ἀρχίζει διὰ νυκτὸς τὴν ἐπίπονον καὶ κινδυνώδη αὐτοῦ ἐκστρατείαν. Προσπαθεῖ πάντοτε νὰ εὕρεθῇ τὰ χαράγματα εἰς τὰς ὑψηλοτέρας νομάς ὅπου ὁ αἰγαγρός ἐρχεται νὰ βοσκήσῃ, πρὶν φθάσωσιν ἐκεῖ τὰ πόμνια. Ὁ αἰγαγρός βόσκεται μόνον τὸ πρωτὶ καὶ τὸ ἑσπέρας. Ὅταν δὲ πλησιάσῃ ὁ κυνηγὸς εἰς τὸ μέρος ὅπου ἐλπίζει νὰ εἶρῃ τὸ θήραμά του, προσκοπεῖ μὲ τηλεσκόπιον. Ἄν δὲν εἶρῃ τὸν αἰγαγρὸν, ἐξακολουθεῖ τὸν ἀνηφορικὸν δρόμον του· ἀλλ' ἂν ἴδῃ αὐτὸν, προσπαθεῖ νὰ ἀναβῇ ὑπεράνω του, καὶ διὰ τίνος ἀλλαγίου νὰ πλησιάσῃ ἐκ τῶν ὀπισθεν. Ὅποταν προσέλθῃ ἀρκετὰ, ὥστε νὰ διακρίνῃ τὰ κέρατα τοῦ ζώου, (τὰ ὅποια εἶναι μικρὰ, στρογγύλα, ὀξεία, καὶ ὀπίσω κεκλιμένα ὡς ἀγκιστρὸν, κατὰ τὴν προτεταγμένην εἰκονογραφίαν) ἐπιστηρίζει εἰς βράχον τὸ τουφέκιόν του, καὶ σκοπεύει μετὰ μεγίστης ψυχρότητος. Σπανίως δὲ ἀποτυγχάνει. Τὸ τουφέκιον τοῦτο πολλάκις εἶναι δίλαμον. Ἐὰν μὲν ὁ αἰγαγρός πίση, τρέχει πρὸς αὐτὸν, τὸν ἐξασφαλίζει κόπτων τὰ νεῦρα τῶν σκελῶν του, καὶ ἀρχίζει νὰ σκίπτῃται πῶς ἐμπορεῖ συντομώτερον νὰ φθάσῃ εἰς τὸ χωρίον του. Ἄν ὁ δρόμος ἦναι πολλὰ δύσκολος, ἀρκεῖται εἰς τὸ νὰ ἐκδώρῃ τὸν αἰγαγρὸν· ἀλλ' ἂν ὁ δρόμος ἦναι ποσῶς διαβατὸς μετὰ φορτίου, ῥίπτει τὸ ζῶον εἰς τὴν πλάτην, καὶ φέρει αὐτὸ εἰς τὴν οἰκογένειάν του, ἀτρόμητος ἀπὸ τὸ διάστημα τὸ ὅποῦν ἔχει νὰ περάσῃ, καὶ τοὺς κρημνοὺς ὅσους ἔχει νὰ ὑπερβῇ.

Ἄλλ' ὁπόταν, ὡς συμβαίνει συχνότερα, τὸ ἀγρυπνον ζῶον νοήσῃ τὸν κυνηγὸν, φεύγει βιαστικώτατον εἰς τὰς τῶν πάγων ἐκτάσεις, πηδῶν μ' ἀπίστευτον ταχύτητα ἄνωθεν τῆς κρυσταλλωμένης χιόνος καὶ τῶν ὀξείων βράχων. Ἐξαιρέτως δὲ εἶναι δύσκολον νὰ πλησιάσῃ τις πρὸς τὸν αἰγαγρὸν, ὅταν εὕρισκονται πολλοὶ ὄμοι. Ἐνῶ βόσκεται ἡ ἀγέλη, εἰς αὐτῶν στίκει ὡς φύλαξ ἐπὶ τῆς κορυφῆς βράχου τινός, ὅθεν φαίνονται ὄλαι αἰ εἰς τὸν τόπον τῆς βοσκῆς τῶν ἀγούσαι ὁδοί· ὅταν δὲ κατανοήσῃ τί ἐπιφοβῶν, κάμνει ὄξυν, συριστικὸν θόρυβον, ἀκοίοντες τὸν ὅποῦν τρέχουν πρὸς αὐτὸν οἱ ἐπίλοιποι, ὥστε νὰ κρίνωσιν οἱ ἴδιοι περὶ τῆς φύσεως τοῦ κινδύνου. Ἄν ἴδωσιν ἀρπακτικὸν θηρίον ἢ κυνηγὸν, ὁ ἐμπειρότερος λαμβάνει τὴν ἀρχηγίαν, καὶ πηδῶντες ὁ εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου καταφεύγουν εἰς τοὺς πλίον δυσπροσίτους τόπους.

Τότε ἀρχίζουν οἱ πόνοι καὶ μόχθοι τοῦ κυνηγοῦ· διότι τότε, ὑπὸ τοῦ ἰρεθισμοῦ παρασυρόμενος, κἀνεὶνα κίνδυνον δὲν κυττάζει. Διαπερνᾷ τὴν χιόνα, μὴ συλλογιζόμενος ὅποῦς κρημνοὺς ἐνδέχεται νὰ καλύπτῃ καταβυθίζεται εἰς τὰ πλίον κινδυνώδη περάσματα τῶν ὄρων· ἀναβαίνει, πηδᾷ ἐκ βράχου εἰς βράχον, χωρὶς νὰ σταχάζεται πῶς ἐμπορεῖ νὰ ἐπιστρέψῃ. Ἢ νύξ κρηδᾷ αὐτὸν πολλάκις εἰς τὴν θερμότητα τῆς κα-

ταδιώξεως· ἀλλὰ δὲν παραιτεῖται διὰ τὸ ἐμπόδιον τοῦτο. Σταχάζεται ὅτι ὁ αἰγαγρός θάλει σταθῆν κατὰ τὸ διάστημα τῆς νυκτός, ὡς καὶ αὐτὸς, καὶ ὅτι αἴριον ἐμπορεῖ πάλιν νὰ τὸν φθάσῃ. Διανυκτερεύει τότε οὐχ εἰς τοὺς πρόποδας δένδρου, οὔτε εἰς πρασινοσκεπὲς σπήλαιον, ὡς ὁ κυνηγὸς τῆς πεδιάδος, ἀλλ' ἐπὶ γυμνοῦ βράχου, ἢ ἐπὶ σωροῦ τραχίαν λίθων, χωρὶς κἀνὲν εἶδος σκέπης. Εἶναι μόνος, χωρὶς πῦρ, χωρὶς φῶς· ἀλλ' ἐκβάλλει ἀπὸ τὸν σάκκον του κομμάτιον τυρίου, καὶ ὀλίγον ἐκ τοῦ κριθίνου ἄρτου, τὰ ὅποια εἶναι ἡ συνήθης τροφή του—ἄρτου τόσον σκληροῦ, ὥστε εἶναι ὑπόχρεως νὰ συντρίβῃ αὐτὸν μετὰ δύο λίθων, ἢ νὰ τὸν σχίξῃ μὲ τὸ σκίπαρον, τὸ ὅποῦν φέρει πάντοτε μεθ' ἑαυτοῦ διὰ νὰ κόπῃ πατήματα εἰς τοὺς ἐκ πάγου βράχους. Μολὶς τελειώνει τὸ λιτὸν δεῖπνόν του, καὶ θέτων πύτραν προσκεφάλαιον ἀποκοιμᾷται παρρηθῶς, ὄνειρεύομενος περὶ τοῦ ποῦν δρόμον ἴσως ἔλαβεν ὁ αἰγαγρός. Ἐνωρὶς ἐξυπνίζει αὐτὸν ἡ ὀροσερότης τοῦ πρωῖνου αἴρος· σηκόνεται, διαπερασμένος ὑπὸ τοῦ φύχους· καταμετρεῖ μὲ τὸ ὄμμα τοὺς κρημνοὺς ὅσους ἔχει ἔτι νὰ ὑπερβῇ διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὸν αἰγαγρὸν· πίνει ὀλίγον ῥακί, (ἐκ τοῦ ὅπου εἶναι πάντοτε ἐφωδιασμένος), ῥίπτει τὸν σάκκον εἰς τοὺς ὄρους του, καὶ πάλιν ὄρμῃ εἰς τὰ ἐμπροσθεν ν' ἀπαντήσῃ νέους κινδύνους. Πολλάκις οἱ τολμηροὶ οὔτοι καὶ προσαρτερικώτατοι κυνηγοὶ διαμένουν ὀλοκλήρους ἡμέρας εἰς τὴν φοβερωτάτην μοναξίαν τῶν εἰς τὰς ἄλπεις πάγων· καθ' ὅσον δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον, αἱ οἰλογύνειαι αὐτῶν, καὶ μάλιστα αἱ ἄθλια σύζυγοι, τρέμουσι διὰ τὴν ἀσφάλειάν των.

Καὶ μ' ἔλα ταῦτα, καίτοι πληρεστάτην ἔχοντες γνώσιν τῶν κινδύνων εἰς τοὺς ὅπου οὐ μίλλον νὰ ἐκτεθῶσι, φέρονται μὲ πάθος ἀνυπέρβλητον εἰς τὸ κυνήγιον τοῦ αἰγαγροῦ. Ὁ Saussure ἐγνόρισεν εὐειδῆ τινὰ νέον μελλονύμφον, ἐκδοτὸν εἰς τὴν ἄγραν ταύτην· τὰ ἐφεξῆς δὲ εἶπεν εἰς τὸν φυσικοῖστορικὸν ὁ πάντολμος κυνηγός· — Ὁ πάππος μου ἐφονεύθη εἰς τὸ κυνήγιον τοῦ αἰγαγροῦ· ἐφονεύθη δὲ καὶ ὁ πατήρ μου· καὶ γὰρ εἶμαι τόσον βίβαιος ὅτι θάλω φονεῦθῃν, ὥστε τὸν σάκκον τοῦτον, τὸν ὅποῦν κοίβαλῶ πάντοτε μαζῆ μου εἰς τὸ κυνήγιον, τὸν ὀνομάζω σάβανόν μου· εἶμαι βίβαιος ὅτι ἄλλου τινός δὲν ἔχω ν' ἀξιωθῶ· καὶ μ' ἔλον τοῦτο, ἂν ἐπρότεινες νὰ μὲ πλουτίσῃς, μὲ συμφωνίαν ν' ἀπαρνηθῶ τὸ κυνήγιον τοῦ αἰγαγροῦ, δὲν ἴθελα δεχθῆν τὴν φιλόφρονα προσφορὰν σου. Προσθέτει δὲ ὁ Saussure, ὅτι διαφόρους ὁδοιπορίας ἔκαμεν εἰς τὰς ἄλπεις μετὰ τοῦ νεανίσκου τοῦτου· ἔτι εἶχεν εκπληκτικὴν ἐμπειρίαν καὶ δύναμιν, ἀλλὰ πολὺ περισσοτέρην θρασυτητα· καὶ ὅτι μετὰ δύο ἔτη περίπεσεν ὁ ἄθλιος εἰς τὸ προσδοκώμενον πάνδεινον τέλος, παραπατήσας ἐπὶ τῆς ἄκρας κρημνοῦ εἰς τὸν ὅποῦν εἶχε πηδήσειν. Τοὺς ἀνθρώπους τοῦτους ἐλκύει πολὺ μᾶλλον ἢ ἐκ τοῦ θηρῶν εὐχαρίστησις παρὰ ἢ τοῦ θηρῶματος ἀξία· ἐλπίδες καὶ φόβοι ἀμοιβᾶ δὲν διεγειρέμενα, ὁ συνεχῆς ἰρεθισμὸς, καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ κίνδυνοι, καθιστᾷ τὸν κυνηγὸν

τοῦ αἰγάγρου ἀδιάφορον πρὸς πᾶσαν ἄλλην ἡδονήν. Τὸ αὐτὸ δὲ πάθος πρὸς κινδυνώδη τολμήματα συνιστᾷ τὸ κυριώτερον ἐλγυητρὸν τῆς ζωῆς τοῦ στρατιώτου καὶ τοῦ ναύτου· ὡς εἶπε δὲ τὰλλα πάθη, διὰ τὰ ἵνα ἀσφαλὲς καὶ ἀθάτον, πρέπει μετρίως νὰ ευχαριστῆται—ἐξαιρίτως ἐπειδὴ τὰ μέγιστα συγγενεῖ με μίαν τῶν πλέον ἀνοήτων καὶ ὀλεθρίων ἐπιρροπειῶν μας, τὴν εἰς τὰ τυχερὰ παίγνια.

Οἱ ὀλιγώτατοι, ὅσοι γηράσκουν εἰς τὸ ἐπιτέδευμα τοῦτο, φέρουν ἐπὶ τοῦ προσώπου τὰ ἔχνη τῆς ζωῆς τὴν ὁποίαν διήγαγον. Ἐχουσι τραχὺν, ἄγριον, καὶ ἀπονενομημένον ἄρα, δι' οὗ ἐμποροῦν νὰ γνωρισθῶσιν εἰς τὸ μέσον τοῦ πλήθους. Πολλοὶ ἐκ τῶν δεισιδαιμένων χωρικῶν πιστεύουν ὅτι εἶναι μάγοι—ὅτι ἔχουν κοινωνίαν μὲ τὸ πονηρὸν πνεῦμα, καὶ ὅτι αὐτὸ τοὺς βοηθεῖ νὰ ὑπερβαίνωσι τοὺς κρημνούς. Γιώντι, ὁπόταν ἀπὸ τὰς κοιλάδας θεωρῶνται οἱ τῶν πάγων εὐμεγέθεις σωροὶ καὶ αἱ κορυφαὶ τοῦ Λευκοῦ Ὄρους (Mont Blanc), φαίνεται σχεδὸν θαῦμα ὅτι εὐρίσκονται ἄνθρωποι τοσοῦτον εὐρωστοὶ καὶ τολμηροί, ὥστε νὰ ἐπιχειρῶσι καὶ μάλιστα νὰ κατορθώσωσι τὴν ἀνάβασιν αὐτῶν· ὅθεν ἡ πίστις τῶν ἀπλῶν χωρικῶν, ὅτι κατὰ ὑπερανθρώπινον ἐμπνέει τὰς κινδυνώδεις ταύτας ἐπιχειρήσεις, δὲν εἶναι ποσῶς παράδοξος.

Αἱ Σάρδεις.

Τριακόντα περίπου μίλια πρὸς ἀνατολὰς τῆς Σμύρνης εὐρίσκεται ἡ τοποθεσία τῆς ποτὲ μεγαλοπρεποῦς ἑδρας τῶν πολυταλάντων βασιλείων τῆς Λυδίας. Αἱ Σάρδεις, ἡ πλουσιωτάτη ὄλων τῶν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν πόλεων, ὁ εὐτέρη Ῥώμη ὀνομασθεῖσα ὑπὸ τοῦ Λατίνου συγγραφέως Φλώρου, καὶ τιμηθεῖσα μὲ μίαν τῶν ἑπτὰ πρώτων ἐκκλησιῶν τῶν εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν ἀναφερομένων, εἶναι τῶρα τόπος ἀόικητος εἰς ἐρημίαν. Ὀλίγοι μόνον κίονες καὶ τινα υπερηφάνου ἀρχιτεκτονικῆς κλάσματα μένουσι πρὸς μαρτύριον τῆς ἀρχαίας μεγαλοπρεπείας τῆς.

Τὰ μόνον δὲ σημεῖα ζωῆς, ὅσα προτβάλλουν εἰς τὸ τοῦ περιηγητοῦ ἔκθαμβον ὄμμα, εἶναι καλύβαι τινὲς ἀπὸ χῶμα τῆδε κάκεισε δισκορπισμέναι, ὑπὸ Τούρκων δὲ βοσκῶν κατοικούμεναι, εἰς ἡ δὲ δύο μύλοι, καὶ ὀλίγα προσωρινὰ σκηνώματα συνοδείας τινὸς περιπλανωμένων Τουρκομάνων.

Αἱ Σάρδεις, περιώνυμοι μάλιστα ὡς ὁ τόπος τῆς τοῦ Κροίσου διατριβῆς, ἦσαν τοποθετημέναι ἐπὶ τῆς πλευρᾶς τοῦ ὄρους Ἰμῶλου, τὴν ἀκρόπολιν ἔχουσαι ἐπὶ λόφου ὑψηλοῦ, ἐν μέρος τοῦ ὁποίου σχεδὸν εἶναι κατὰ κάθετον. Πολὺν χρόνον ἡ πόλις αὕτη ἐλογίζετο ἄμαχος καὶ ἀνάλωτος· ἀλλ' οἱ τοῦ Κίρου στρατιῶται κατώρθωσαν νὰ ἐμβῶσιν εἰς αὐτὴν ἀπὸ τὸ ἀντικρὸ τοῦ Ἰμῶλου μέρος τῆς ἀκροπόλεως, τὸ ὁποῖον, πάντῃ ἀπρόσιτον λογιζόμενον, εἶχεν ἀφεθῆναι καὶ πάντῃ ἀπροφύλακτον. Ἐγένετο τότε ἡ καθέδρα τῶν σατραπῶν τῆς Περσίας, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ Δαρείου κατεκῆ ἀπὸ τοὺς Μιλησίους. Μετὰ τὴν ἐν

Γρανικῶ μάχην ἔπεσεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὅστις ἀλοδομήσεν εἰς αὐτὴν ναὸν τοῦ Ὀλυμπίου Διός. Ἦν ἐκυρίευσαν μετέπειτα οἱ Ῥωμαῖοι, ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας τῶν ὁποίων ἐφθάσεν εἰς τὴν ὑψηλοτέραν καὶ πλέον ὑδάμονα κατάστασιν· ἀλλὰ μεγάλως ἐβλάφθη ἀπὸ σεισμὸν, ὅστις κατέστρεψε τόσας ἄλλας πόλεις ἐπὶ τοῦ Τιβερίου Καίσαρος. Οὗτος ὅμως ὁ αυτοκράτωρ ἰκανὸν μέρος ἐπανόρθωσε, καὶ μάλιστα τὴν κατεπίουτίσεν, ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἀνέλαβε τὴν προτέραν αὐτῆς λαμπρότητα.

Ἐκτοτε ὑπέφεραν αἱ Σάρδεις πολλὰς μεταβολὰς, ἀκόμη δὲ καὶ τὴν δεκάτην τρίτην ἑκατονταετηρίδα ἐκαυχῶντο εἰς πολυαριθμούς κατοίκους· ἀλλὰ ταχέως διατρίχουσα τὸ τῆς παρακμῆς στάσιον, κατήνησε πλέον τὴν σήμερον ἡ πόλις αὕτη σχεδὸν ὀλότελα ἐγκαταλειμμένη. Τὰ μόνον μέλη τῆς περιωνύμου τῶν Σάρδεων ἐκκλησίας εἶναι δύο Γραικοὶ δοῦλοι τοῦ Τούρκου μυλωνᾶ. Μεταξὺ τῶν ἐρείπειων εἶναι τὰ λείψανα τοῦ μεγάλου ναοῦ τῆς Κυβέλης, ἔστις ὑποτίθεται ὅτι ἐκτίσθη μετὰ τῶν 715 καὶ 545 π. Χ. Τὸ 1812 ἴσταντο τρεῖς κίονες τοῦ ναοῦ τούτου· ἀλλ' ἀπὸ περιγραφᾶς ὑστερωτέρας μανθάνομεν ὅτι σήμερον οὐ μόνον σώζονται. Εἰς τὰ πέριξ ὑπάρχει ἔτι ἀνάχωμα, λογιζόμενον ὡς τὸ μνημα τοῦ Ἀλυάττου, πατρὸς τοῦ Κροίσου. Εἶναι κῶνος γῆς 200 πόδας ὑψηλός, ἡ βᾶσις τοῦ ὑπόου, συνισταμένη, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, ἔστις διδ.ι τὴν πρώτην αὐτοῦ περιγραφὴν, ἀπὸ μεγάλας πέτρας, ἔχει 3800 Ἑλληνικῶν ποδῶν περιφέρειαν. Ὁ συνταγματάρχης Leake θεωρεῖ αὐτὸ ὡς μίαν τῶν ἀξιολογωτέρων Ἀσιατικῶν ἀρχαιοτήτων· ὁ δ' Ἕλλην ἱστορικός τὸ ἐθεώρει ἐπὶ τῶν αὐτοῦ χρόνων ὡς μόνον τῶν πυραμίδων τῆς Αἰγύπτου καὶ τῶν μνημείων τῆς Βαβυλωνίας κατώτερον. Ἡ βᾶσις εἶναι τῶρα μὲ χῶμα ἐσκαπασμένη, ἀλλὰ τὸ μνημα εἰσέτι διατηρεῖ τὸ κωνικὸν τοῦ σχῆμα, καὶ φαίνεται ὡς φυσικὸς γήλοτος. Καὶ ἄλλα πολλὰ, μικρότερα ὅμως ἀναχώματα, εὐρίσκονται εἰς τὴν γειτονίαν.

Ὁ πολὺχος ψιθυρισμὸς, ὁ πάντοτε εἰς μεγαλοπόλεις ἐπικρεμάμενος, καὶ ὁ εὐθυμος γίλωσ ὁ ἀπὸ τὰς περιχαρεῖς καρδίας τῶν πολιτῶν αὐτῆς ἐξερχόμενος, μὴδ' ὀνειρευομένων ὅτι ἡ ευδαίμων πόλις τῶν ἠθελέ ποτε γνωρίζεσθαι μόνον ἀπὸ τῶν τειχῶν αὐτῆς τὰ ἐρείπια.— Πάντα κατασιωπᾶσι τῶρα, ἡ δὲ μικρὰ ζωὴ ἡ περὶ τὸν τόπον εἰσέτι διατρίβουσα χρησιμεύει μόνον νὰ δεικνῆ ἐξ ἀντιθέσεως πόσον παντελῆς εἶναι ἡ καταστροφή.

Οἱ ἄμαθεις καὶ πτωχοὶ Τουρκομάνοι, οἱ περὶ τὰ τῶν Σάρδεων ἐρείπια κατοικοῦντες, δὲν εἶναι ἄμειροι· ἴδους τινὸς γενναιότητος, εὐρισκομένης κάποτε καὶ εἰς τοὺς ὑπὸ τῶν ἀγριωτάτων παθῶν κυριευομένους. Ἡ ἀκόλουθος περιγραφή μας δεικνύει ὅπως υποδοχῆς ἠξιώθη παρὰ τινος Τουρκομάνου Ἀγγλοῦ περιηγητῆς, μετὰ ἐπίσκεψιν εἰς τὰ ἐρείπια τῶν Σάρδεων, γενομένην τὸ 1828.—

“Ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς τὸ ζευγηλατεῖον, ἦτο πλέον σκοτεινὰ, καὶ ὁ Ἰσραὴλος ὁδηγός μας εἶχε πολλὴν ἀδιαθεσίαν, καθότι ἐπεθύμει μὲν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν

Χασαμπάν, πλὴν δὲν ἠγάπα νὰ ὀδοιπορῇ τὴν νύκτα. Τὸ κατ' ἐμὲ, δὲν ἐσκόπευα νὰ ὑπάγω περαιτέρω, ἀν ἠδυνάμην νὰ προμηθευθῶ καταφύγιόν τι ἐκεῖ ὅπου εὐρισκόμην. Τοῦτο μὲν ἦτο δύσκολον εἰς μέρος ὅπου οὔτε χάμι οὔτε καφενεῖον εὐρίσκετο· ἀλλ' ἐρευνήσαντες, ἐπετύχομεν ἕνα ὅστις ἀσμένως μᾶς ἐπρίσφερε κατάλυμα. Ἠκολουθήσαμεν δὲ τὸν ἐκούσιόν μας ξενοδόχον εἰς οἰκημά τι ἀλλόκοτον, ἄγροικον μικρὰν καλύβην, εἰς τὸ πλάγιον τῆς ὁποίας ἦτο στημένη κωνική τις σκηνή. Τὸ ἐνδότερον τῆς καλύβης συνίστατο ἀπὸ ἓν καὶ μόνον δωμάτιον, εἰς τὸ ὁποῖον εὐρήκαμεν μίαν μελάγχροινον γυναῖκα, ἣτις ἐμαγεύερε τὸ δεῖπνον τῆς οἰκογενείας εἰς πυρκαϊᾶν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους κατὰ τὸ μέσον τοῦ θαλάμου, τρία ἐπίσης μελάγχροινὰ τέκνα, καὶ ἄγριόν τι πωλάριον. Μὲ ἤρχετο νὰ γελάσω ὅτε διελογιζόμην εἰς ὁποίαν ἐκλεκτὴν συναναστροφὴν ἐμελλὰ νὰ περάσω τὴν νύκτα· παρατηρῶν δὲ τὴν μικρότητα τοῦ θαλάμου καὶ τὴν ἔλλειψιν παντὸς ἐπίπλου, ἐκτὸς τῆς μαύρης χύτρας τοῦ πιλαβίου ἣτις ἄχνιζεν εἰς τὸ κέντρον, δύο χαμηλῶν καθισμάτων, μιᾶς φάδας περιτετυλιγμένης, καὶ τινῶν προβεῶν, ἠπόρουν πῶς ἐμέλλομεν νὰ διατεθῶμεν ἅπαντες. Ὅντες δὲ πολλὰ πεινασμένοι, ἐκρίναμεν εὐλογον νὰ ζητήσωμεν ὥστε νὰ προστεθῇ κατι πλεον εἰς τὸ σύνθηδες οἰκιακὸν δεῖπνον. Μετ' ὀλίγον δ' ἐφάνη προσθήκη ἀξιόλογος ἐν εἶδει μικροῦ ἀρνίου, τὸ ὁποῖον πάραυτα ἐφήθη ἀκέραιον ἄνωθεν τοῦ αὐξήθεντος πυρός.

Ἐνῶ μετὰ σπουδῆς ἐγίνοντο αὐταὶ αἱ ἐτοιμασίαι, ἐξήλθον ἐγὼ νὰ ὀδεύσω πρὸς τὸν ναόν, πλὴν κατὰ δυστυχίαν δὲν ἐφεγγε τὸ σεληνιακὸν φῶς. Ἠνώχλησα δὲ τοὺς μεγάλους σκύλους τῆς μάνδρας, οἵτινες πάραυτα ἤρχισαν τρομερὸν γαῖγισμα· εὐχαρίστως δ' ἐπέστρεψα κληθεὶς ὑπὸ τῶν συντρόφων μου, οἵτινες ἀνήγγειλαν ὅτι τὸ δεῖπνόν μας ἦτον ἤδη ἐτοιμον. Τὸ πρῶτον πρᾶγμα τὸ φέρθεν εἰς τὸ μέσον ἦτο πινάκιον βραστοῦ σίτου, καμωμένου εἰς εἶδος πιλαβίου· τὸ ὁποῖον, ἀνακατώσας μὲ τὸ ἀφθόνως χορηγηθὲν ὀξυνόγαλον, εὐρήκα ἀρκετὰ νόστιμον. Τὸ τρυφερὸν ἀρνίον ἐβάλλθη ἐπομένως ἐπὶ τῆς φάδας· μῆτε μαχαίρια δὲ μῆτε περόνια ἔχοντες, κατεσχίσαμεν αὐτὸ μὲ τοὺς δακτύλους μας. Ἦτο δὲ τρυφερὸν καὶ νόστιμον, μ' ὄλον τὸν ἄγροικον βιαστικὸν τρόπον καθ' ὃν ἐφήθη, καὶ τὸν ὄχι ὀλιγώτερον ἄγροικον τρόπον τῆς ἀνατομῆς του. Ἡ ξενοδόχος ἐπιμελῶς μᾶς ὑπερέτει. Ὁ ἀνὴρ αὐτῆς καὶ ὁ ὀδηγός μας ἔφαγον μεθ' ἡμῶν ἀπὸ τοῦ πιλαβίου, ἀλλὰ κατ' οὐδ' ἕνα τρόπον δὲν ἐπέιδοντο νὰ μεθέξωσιν ἀπὸ τοῦ ἀρνίου. Μετὰ τὸ ἀληθῶς Ὀμηρικόν μας δεῖπνον, ἡ σύζυγος καὶ τὰ τέκνα ἔλαβον τὸ ἰδικόν των εἰς τὴν ἀπωτάτην γωνίαν τοῦ θαλάμου.

Μᾶς ἐφίρθη ἔπειτα παχὺς καφὲς χωρὶς ζάχαριν, καὶ τὰ τσιμπούκια μας, τὰ ὁποῖα ἐμπείρως ἐγέμισε καὶ ἄναψεν εἰς ἓκ τῶν παίδων, εὐρωστον παμπόνηρον μικρὸν ἄγριον.—χρηστὸν βλάστημα τῆς Τουρκομανικῆς ρίζης. Δύο γείτονες εἰσήλθον ν' αὐξήσωσι

τὴν εὐθυμίαν τῆς συναναστροφῆς μας. Ἀνόμοιοι τῶν σοβαρῶν Ὀσμανλήδων, ἦσαν πρόσχαροι καὶ ὀμιλητικοί. Ἰὰ ἐνδύματά μου, καὶ πᾶν ὅ,τι εἶχα μετ' ἐμοῦ, ἔβαλον αὐτοὺς εἰς πολλὴν περιέργειαν· ἀλλὰ τὸ ὀρολόγιον μάλιστα, ὃν ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα σημαίνουν, διήγειρε τὴν ἐκπληξιν καὶ τὸν θαυμασμόν των. Ἐνόμιζα ὅτι ἤθελα τὸ συντρίψειν, κάμνον αὐτὸ πάλιν καὶ πάλιν νὰ κτυπᾷ πρὸς ευφροσύνην τῆς τῶν παρόντων ὄλων ἀκοῆς. Καίτοι ἄγριοι τὰ βλέμματα καὶ ἄγροικοι τοὺς τρόπους, ἦσαν ὅμως φιλόφρονες καὶ πολιτικοί· ὅτε τοὺς ὀφθαλμοὺς περιστρέφων ἐθεώρουν τὴν βάρβαρον καλύβην, ἦσαν ἀνόμην τόσοσ ἀσφαλῆς, ὡς ἂν κατέλυα εἰς Εὐρωπαϊκὸν ξενοδοχεῖον, μετὰ τῶν πεφωτισμένων καὶ ἐξευγενισμένων. Πρὸ τῶν ἐνν' αὐ μᾶς ἀρῆκαν οἱ γείτονες μὲ τὸν συνήθη καὶ ἐκφραστικὸν χαιρετισμὸν τῆς εἰρήνης καὶ εὐνοίας. Ἐκτὸς δὲ τοῦ ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν γαυγίσματος σκύλου τινός, ἤχος πλείον δὲν ἠκούσθη ἀπὸ τὴν ποιμενικὴν κώμην.

ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ.—Εἶναι ἤδη ἱστορικῶς ἀποδεδειγμένον, ὅτι αἰῶνας πρὸ τοῦ Κολόμβου οἱ Νορμανοὶ ὄχι μόνον ἀνεκάλυψαν τὴν Ἀρκτικὴν Ἀμερικὴν εἰς τὸ διάστημα τῶν τολημῶν πλοῶν των κατὰ τὰ βόρεια πελάγη, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐννάτην, δεκάτην, καὶ ἐνδεκάτην ἑκατονταετηρίδα, μάλιστα δὲ καὶ μέχρι τῆς δεκάτης τετάρτης, διεφύλαττον συγκοινωνίαν ἀδιάκοπον μὲ τὰ παράλια τοῦ Λάγκαστερ Σούνδ, Βαρρῶνσιου Πορτμοῦ, καὶ νοτιώτερα μέχρι τῆς Φλορίδας, ἐξαιρέτως δὲ μὲ τοὺς κατοίκους τῆς χώρας, ἡ ὁποία τὴν σήμερον συνιστᾷ τὰς πολιτείας τῆς Μασσακουσέττης καὶ τῆς Ροδοννήσου. Τὸ περίεργον τοῦτο ἐπεβεβαίωσαν διάφορα χειρόγραφα καὶ ὀδοιπορικὰ νεωστὶ φανερωθέντα, ὡς καὶ ἡ κατὰ τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν ἀνακάλυψις λειψάνων τινῶν, τὰ ὁποῖα θεωροῦνται ὡς ἀναμφισβητήτως Νορμανικά. Ἡμεῖς αὐτοὶ ἔχομεν γενεαλογικοὺς πίνακας, μέχρι τῆς σήμερον καταβαίνοντας, οἵτινες δεικνύουν ὅτι ὑπάρχουν ἔτι πολλὰὶ οἰκογένειαι εἰς τὴν Ἰσλανδίαν, Νορβηγίαν, καὶ Δανίαν, μάλιστα δὲ ἡ τοῦ Thorwaldsen, τοῦ γλύπτου, τῶν ὁποίων οἱ προπάτορες ἦσαν ἀρχηγοὶ ἐντοπίων φυλῶν εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν, καὶ ἐγεννήθησαν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ὑπὸ τὸν οὐρανὸν ἐκεῖνον πρὸ ὀκτῶ ἑκατονταετηρίδων. Πιθανώτατον φαίνεται ὅτι ὁ Κολόμβος, ὅστις ἐπεσκέφθη τὴν Ἰσλανδίαν τὸ 1477, ἔμαθε πρῶτον τὴν ὑπαρξίν ἄλλου μέρους τῆς σφαιρας παρὰ τῶν κατοίκων τῆς νήσου αὐτῆς, καὶ ὅτι οὕτω πῶς ὑπηγορεύθη κατὰ πρῶτον εἰς τὸν δραστήριον αὐτοῦ νοῦν ἡ ἰδέα τοῦ νὰ κάμῃ ταξείδιον ἀνακαλύψεως πρὸς δυσμᾶς.—ΕΞ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΑΣ.

Οἱ ἀμαθεῖς φαντάζονται ὅτι βλέπουν τὰ πάντα· κατ' ἀλήθειαν ὅμως δὲν διακρίνουν παρὰ ματαίας σκιᾶς.

Ο ΦΡΟΝΙΜΟΣ ἐλπίζει ὀλίγα, καὶ δὲν ἀπελπίζεται διὰ τίποτε.

ΤΟ ΝΑΥΑΓΙΟΝ ΤΗΣ ΜΕΔΟΥΣΗΣ.

ΚΑΤΑ τὴν γενικὴν εἰρήνην τοῦ 1814 ἀπεδόθησαν εἰς τοὺς Γάλλους αἱ εἰς τὸ δυτικὸν παράλιον τῆς Ἀφρικῆς ἀπὸ τοῦ Λευκοῦ Ἄκρου μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Γαμβία ἐκτεινόμεναι χώραι, τὰς ὁποίας καὶ πρὶν τοῦ πολέμου κατεῖχον τὸν δὲ Ἰούνιον, 1816, ἐστάλη μία φρεγάτα, μετὰ τριῶν ἄλλων πλοίων, νὰ κατλάβωσιν αὐτάς. Ἡ ἀποστολὴ ἐγένετε τελεία κατ' ὅλα τὰ μέρη της, ὡς γίνονται συνήθως αἱ τῶν Γάλλων ἀποστολαί, περιλαμβάνουσα ἐπιστήμονας, τεχνίτας, γεωργούς, κηπουρούς, μεταλλουργούς, κτλ., συμποσούμεους μετὰ τῶν στρατευμάτων εἰς τετρακοσίους σχεδὸν ἄνδρας, ἐκτὸς τῶν ναυτῶν. Ἡ φρεγάτα ὠνομάζετο Μέδουσα, εἶχε δὲ τεσσαράκοντα τέσσαρα κανόνια. Πρὸς τὰ τέλη τοῦ ταξειδίου, ἀφῆκαν τὴν φρεγάταν, ἐξ ἀπειρίας καὶ ἀγνοίας τῶν ναυτικῶν, νὰ καθίσῃ ἐπὶ τῆς Ἀργουϊνικῆς λεγομένης σύρτιδος. Καὶ πρῶτον μὲν ἐζήτησαν νὰ σηκώσωσιν αὐτήν, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἀπελπισθέντες περὶ τούτου, ἤρχισαν νὰ λαμβάνωσι μέτρα ὥστε νὰ διασωθῶσιν οἱ ἄνθρωποι. Ἐφέρθησαν λοιπὸν εἰς τὸ κατάστρωμα παξιμάδιά τινα, οἶνος, καὶ ὕδωρ, καὶ ἠτοιμάσθησαν νὰ βαλθῶσιν εἰς τὰς λέμβους, καὶ ἐπὶ σχεδίας ἐκ τοῦ προχείρου κατασκευασθείσης· ἀλλ' εἰς τὸν θόρυβον τῆς παραιτήσεως τοῦ ναυαγίου, ἡ σχεδία, ἡ τοὺς πλειότερους ἄνθρώπους μέλλουσα νὰ ἐπάρῃ, ἔλαβε κατὰ δυστυχίαν τὸ ἐλάχιστον μερίδιον τῶν ζωοτροφῶν· οἶνον μὲν εἶχεν ὑπὲρ τὸ δέον, ἀλλ' οὐδ' ἐν βαρέλιον παξιμαδίου.

Ἦσαν δὲ ἐξ λέμβοι· εἰς τὴν πρώτην ἐμβῆκεν ὁ τῆς Σενεγαλίας διοικητῆς καὶ ἡ οἰκογένειά του, σύμπαντες τριάκοντα πέντε· ἡ δευτέρα ἐπῆρε τεσσαράκοντα δύο· ἡ τρίτη, εἰκοσιοκτὼ· ἡ τετάρτη, ὀγδοήκοντα ὀκτώ· ἡ πέμπτη, εἰκοσιπέντε· καὶ ἡ ἕκτη δεκαπέντε, μεταξύ τῶν ὁποίων ἦσαν τέσσαρα παιδία καὶ τινες γυναῖκες. Οἱ στρατιῶται ἐβάλλθησαν ἐξ ἀρχῆς ἐπὶ τῆς σχεδίας· ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιβιβασθέντων εἰς τὴν κακώτατον ταύτην μηχανὴν δὲν ἦτο μικρότερος τῶν ἑκατὸν πενήκοντα, κάμνων, μετὰ τῶν εἰς τὰς λέμβους, τριακοσίους ἑννενηκοντα ἑπτὰ.

Γεωγράφος μηχανικός, Κορρέαρδος τὸνομα, ὅστις ἀφ' ἑαυτοῦ ἠθέλησε νὰ συνοδεύσῃ τοὺς ἐπὶ τῆς σχεδίας, ἐρωτήσας ἂν ἀρμόδια ἐργαλεῖα καὶ ναυτικὰ χάρται εἶχον βαλθῆν ἐπ' αὐτῆς, εἰδοποιήθη παρὰ τοῦ πλοιάρχου ὅτι πᾶν τὸ ἀναγκαῖον εἶχε προβλεφθῆν, καὶ ὅτι ναυτικὸς ὑπάλληλος ἦτο διωρισμένος νὰ τὴν διευθύνῃ· ὁ ναυτικὸς ὅμως οὗτος ὑπάλληλος ἐπήδησεν εἰς μίαν ἀπὸ τὰς λέμβους, τὴν σχεδίαν ἐγκαταλείψας.

Αἱ λέμβοι ἀπεσύρθησαν κατὰ σειρὰν, ρυμουλκοῦσαι τὴν σχεδίαν. Ἀλλὰ μόλις ἐπροχώρησαν δύο λεύγας, καὶ ἀπέρριψαν ἀλλεπαλλήλως τὰ σχοινία. Ἐπροφασίσθησαν ἐπομένως ὅτι ἐσπασαν· ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἂν ἠλήθευεν, αἱ λέμβοι εὐκόλως ἠδύναντο νὰ πλησιάσωσι τὴν σχεδίαν· ἀντὶ δὲ τούτου, παρήτησαν αὐτὴν εἰς τὴν τύχην της, καθεὶς ἀγωνιζόμενος νὰ φύγῃ ὅσον τάχιστα.

δ'. 8*

Περὶ τὸν καιρὸν τοῦτον ἡ σχεδία ἦτο τρεῖς ἡμισυ πόδας καταβεβυδισμένη, οἱ δ' ἐπ' αὐτῆς τόσον συσσωρευμένοι εὐρίσκοντο, ὥστε οὐδεὶς ἠμπορεῖ νὰ κινηθῇ· εἰς τὴν πρύμνην καὶ εἰς τὴν πύραν τὸ νερὸν ἤρχετο ἕως τὴν μέσσην των. Εἰς τοιαύτην ἐλεεινὴν θέσιν ἐδυσκολεύοντο νὰ πεισθῶσιν ὅτι εἶχον ἐγκαταλειφθῆν· οὔτε ἠθέλον νὰ τὸ πιστεύσωσιν, ἕως οὗ ὅλα τὰ πλοιαρία ἐχάθησαν ἀπὸ τὴν ὄψιν των. ἤρχισαν τὴν νῦν νὰ στοχάζωνται ὅτι ἐκ προμελέτης ἐδυσιάσθησαν, καὶ ὤμωσαν, εἴαν ποτε ἠθέλον φθάσειν εἰς τὴν ξηρὰν, νὰ ἐκδικηθῶσι κατὰ τῶν ἀπόνων συντρόφων των. Κατήφεια καὶ θλίψις ἐκυρίευσεν ἅπαντας. Πᾶν τὸ φρικώδες κατέλαβε τὴν φαντασίαν των· ὅλοι ἐβλεπον ἐγγὺς τὸν ὄλεθρον, καὶ μὲ γοεράς θρηνηλογίας ἀνήγγελλον τοὺς φοβεροὺς διαλογισμοὺς των. Οἱ ἀξιωματικοί, μετὰ δυσκολίας, καὶ πεποιθήσιν ὑποκρινόμενοι, ἐπέτυχον νὰ ἐπαναφέρωσι τὸ πλῆθος εἰς βαθμὸν τινα ἀταραξίας, ἀλλ' ἔμειναν ἐντρομοὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, πληροφορηθέντες ὅτι οὔτε χάρτης, οὔτε ναυτικὴ πυξίς, οὔτε ἀγκυρα ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς σχεδίας. Εἰς τῶν ἀνθρώπων εἶχε διαφυλάξειν μικρὰν ναυτικὴν πυξίδα· τὸ ἐργαλεῖον δὲ τοῦτο ἐνέπνευσε τοσοῦτον θάρρος, ὥστε ἀπ' αὐτὸ ἐστοχάζοντο ἐξαρτωμένην τὴν σωτηρίαν των· πλὴν κατὰ δυστυχίαν καὶ ὁ θησαυρὸς οὗτος ἐχάθη μετ' ὀλίγον· ἐπεσεν ἀπὸ τὴν χεῖρα τοῦ ἀνθρώπου, καὶ διεπέρασεν εἰς τὴν θάλασσαν ἀπὸ τὰ τῆς σχεδίας ἀνοίγματα.

Κάνεις δὲν εἶχε φάγειν πρὶν ἐξέλθωσι τοῦ πλοίου· ἀρχίσαντες δὲ νὰ πεινώσιν, ἔμιξαν τὸ παξιμάδιον, ἐκ τοῦ ὁποίου εἶχον ὡς δέκα ὀκάδας, μὲ οἶνον, καὶ τὸ διένειμαν ἀπὸ μικρὰ μερίδια εἰς ἕκαστον ἄνθρωπον. Ἐπέτυχον δὲ νὰ στήσωσιν εἶδος καταρτίου, καὶ ν' ἀπλώσωσιν ἐν ἀπὸ τὰ εἰς τὴν φρεγάταν ἀνήκοντα μικρότερα πανία.

Ἐνύκτωσε τέλος πάντων, ὁ ἄνεμος ἐσφόδρυνε, καὶ ἡ θάλασσα ἤρχισε νὰ φουσκόνῃ· μόνη παρηγορία τοὺς ἔμεινε τὴν νῦν, ὅτι ἐμελλον ἴσως νὰ ἀνακαλύψωσι τὰς λέμβους τὴν ἐπαύριον. Περὶ τὸ μεσονύκτιον ὁ καιρὸς ἐγένετο θυελλώδης, καὶ τὰ κύματα πανταχόθεν τοὺς κατεπλάκονον.

Δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ταύτης, ἔλεγον οἱ ἐπιζήσαντες, ἠγωνιζόμεθα κατὰ τοῦ θανάτου, σφιγκτὰ προσκολλημένοι εἰς τὰς δοκίδας, αἵτινες ἦσαν στερεῶς συνδεόμεναι. Ῥιπτόμενοι ἀπὸ τὰ κύματα ἐξ ἑνὸς εἰς ἄλλο ἄκρον, κάποτε δὲ εἰς τὴν θάλασσαν κρημιζόμενοι· πλείοντες μεταξύ ζωῆς καὶ θανάτου· ἐλεεινολογοῦντες τὰς συμφορὰς ἡμῶν· βέβαιοι ὅτι ἐμέλλομεν νὰ χαθῶμεν, καὶ μ' ὅλον τοῦτο ἀγωνιζόμενοι διὰ τὰ λείψανα τῆς ὑπάρξεως μὲ τὸ σκληρὸν στοιχεῖον, τὸ ἐπαπειλοῦν νὰ μᾶς καταρροφήσῃ,—εἰς τοιαύτην θέσιν εὐρισκόμεθα ἕως τὰ χαράγματα, θέσιν φρικώδη! πῶς νὰ δώσωμεν ἀνάλογον περιγραφὴν!

Τὸ πρῶτ' ὁ ἄνεμος ἐκόπασε, καὶ ἡ θάλασσα κατέπεσεν ὀλίγον· ἀλλὰ φοβερὸν θέαμα ἐπαρουσιάσθη—δέκα ἢ δώδεκα ἐκ τῶν δυστυχῶν, τὰ μέλη ἔχοντες συνεσφιγμένα μεταξύ τῶν δοκίδων τῆς σχεδίας, μὴ δυνά-

μενοι δὲ ν' ἀπαλλάχθωσιν, ἀπώλεσθησαν εἰς τὴν θείσιν ταύτην· ἄλλους τινὰς εἶχεν ἀφαρπάσειν ἢ σφοδρότης τῶν κυμάτων· ἀναγνόντες τὸν κατάλογον, εὐρήκαν εἰκοσι ἑλλείποντας.

Ταῦτα πάντα ὁμοῦ ἦσαν τὸ οὐδὲν ὡς πρὸς τὴν φοβερὰν σκηνὴν, ἥτις παρεστάθη τὴν προσεχῆ νύκτα. Μεθ' ὠραιότατην ἡμέραν, καθ' ἣν πᾶς ἕνας βεβαίως ἠλπίζεν ὅτι ἐμελλον νὰ φανῶσιν αἱ λέμβοι νὰ τοὺς ἀπαλλάξωσιν ἀπὸ τὴν κινδυνώδη ταύτην κατάστασιν, προσήγγισεν ἡ ἑσπέρα, χωρὶς κάμνιαν νὰ φανῆ. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης πνεῦμα στασιῶδες διεδίδετο ἀπ' ἀνθρώπου εἰς ἀνθρώπον, καὶ ἐφανερῶτο διὰ τῶν πλέον μανιωδῶν κραυγῶν. Ἡ νύξ ἦλθε· μαῦρα νέφη ἐσκότισαν τοὺς οὐρανοὺς· ὁ ἀνεμος ἐσηκώθη, καὶ μετ' αὐτοῦ ἡ θάλασσα· τὰ κύματα πᾶσαν στιγμὴν ἐσχαζον ἐπάνωθεν των, μάλιστα πρὸς τὰ ἄκρα τῆς σχεδίας· ἡ δὲ πρὸς τὸ κέντρον συσσωρεύσεις τόσοσιν ἦτο μεγάλη, ὥστε ἄθλιοί τινες, μὴ δυνάμενοι νὰ στέκωσιν ὄρθιοι, ἐπνίγησαν διὰ τῆς καταπιέσεως τῶν συντρόφων των.

Σταθερῶς πεπεισμένοι ὅτι ὀλίγον τοὺς ἔλειπε νὰ καταρροφηθῶσιν, ἀπεφάσισαν καὶ στρατιῶται καὶ ναῦται νὰ γλυκάνωσι τὰς τελευταίας στιγμὰς των, πίνοντες ἕως νὰ χάτωσι τὰς φρένας. Ἦνοιζαν λοιπὸν τρύπαν εἰς τὴν κορυφὴν μεγάλου βαρελίου, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξηκολούθουν νὰ ῥοφῶσιν, ἕως τοῦ ἀλμυρὸν ὕδωρ, μετὰ τοῦ οἴνου μιχθὲν, κατέστησεν αὐτὸν ἄποτον. Ἐρεθιζόμενοι δ' ἀπὸ τοῦτον, ἐπενεργοῦντα εἰς κενοὺς στομάχους καὶ κεφαλὰς ἤδη σαλευμένας ὑπὸ τοῦ κινδύνου, ἤρχισαν διόλου νὰ κωφαίνωσιν εἰς τὴν φωνὴν τοῦ ὄρθου λόγου· τολμηρῶς ἐδήλοποίησαν τὸν σκοπὸν των νὰ φονεύσωσι τοὺς ἀξιωματικούς, ἔπειτα δὲ νὰ κόψωσι τὰ σχοινία τὰ ὁποῖα συνέδεον τὴν σχεδίαν· εἰς αὐτῶν, λαβῶν ἀξίνην, ἤρχισε πραγματικῶς τὸ φοβερὸν ἔργον. Τοῦτο δὲ ἦτο σημεῖον πρὸς ἐπανάστασιν· οἱ ἀξιωματικοὶ ὤρμησαν εἰς τὰ ἔμπροσθεν νὰ κατευνάσωσι τὸν θόρυβον, καὶ ὁ σκεπαρνοφόρος ἔπεσε πρῶτος· ἡ πληγὴ ῥομφαίας ἐτελείωσε τὴν ὑπαρξίν του.

Οἱ ἐπιβάται ἠνώθησαν μετὰ τῶν ἀξιωματικῶν, ἀλλ' οἱ στασιασταὶ ὑπερέβαινον ἔτι κατὰ τὸ πλῆθος· ἀγαθὴ τύχη, ἦσαν κακῶς ὀπλισμένοι· εἶδεμὴ, αἱ ὀλίγαι αἰχμαὶ καὶ ῥομφαίαι τοῦ ἐναντίου μέρους δὲν ἠμπόρουν νὰ τοὺς καταβάλωσιν. Εἰς ἐφωράθη κόπτων κρυφίως τὰ σχοινία, καὶ ἀμέσως ἐπετάχθη εἰς τὴν θάλασσαν· ἄλλοι ἐχάλασαν τὰ ἐξάρτια, τὸ δὲ ἰστίον, ἀπομείναν χωρὶς ὑποστηρίγματος, ἔπεσεν εἰς ἀξιωματικὸν τοῦ πεζικοῦ, καὶ συνέτριψε τὸν μηρὸν του· πάραυτα πιασθεὶς ἀπὸ τοὺς στρατιώτας ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν, ἀλλὰ διεσώθη ὑπὸ τοῦ ἐναντίου μέρους. Ὄρμησαν τώρα μανιωδῶς κατὰ τῶν στασιαστῶν, πολλοὶ ἐκ τῶν ὁποίων κατεκόπησαν· τέλος, ὁ τῆς ἀπελπισίας σπασμὸς οὗτος κατήνησεν εἰς δεξιάν ὑπερβολικὴν· ἐπεκαλοῦντο ἔλεος, καὶ ἐζήτουν συγχώρησιν γονυπετεῖς. Ἦτον ἤδη μεσονύκτιον, καὶ ἡ εὐταξία ἐφαίνετο ἀποκαταστημένη· ἀλλὰ μετὰ μίαν ὥραν ἀπατηλῆς ἡσυχίας, ἐξέσπασεν ἐκ νῆου

ἡ ἐπανάστασις· οἱ στασιασταὶ ὤρμησαν κατὰ τῶν ἀξιωματικῶν ὡς ἀπονεννημένοι, καθεὶς κρατῶν μάχαιραν ἢ ξίφος εἰς τὴν χεῖρά του· τοσαύτην δὲ μανίαν εἶχον, ὥστε μὲ τοὺς ὀδόντας κατέσχιζον τὸ κρέας καὶ τὰ φορέματα τῶν ὑπεναντίων· οὗτοι δὲ, χωρὶς ἀργοπορίαν σηκωθέντες, κατέσφάζαν ἐκείνους, καὶ ἡ σχεδία ἐστρώθη ἀπὸ νεκρῶν.

Κρίνοντες περὶ τῶν ἀνθρώπων τούτων, πρέπει νὰ ἤμεθα ὀλίγον συγκαταβατικοὶ διὰ τὴν ἐσχάτην αὐτῶν ἀθλιότητα· ὁ παντοτεινὸς φόβος τοῦ θανάτου, καὶ ἡ τῆς ἀναπαύσεως καὶ τροφῆς ἑλλειψις, εἶχον σαλεύσειν τὰς φρένας των· καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ ἀξιωματικοὶ δὲν διέφυγον ὄλως διόλου. Ἐξυπνοὶ ὄντες ὠνειροπόλουν οἱ πλείοτεροι· τινὲς μὲν ἐφαντάζοντο ὅτι ἔβλεπον περὶ αὐτῶν ὠραίαν χώραν, ἐσκεπασμένην ἀπὸ τὰς πλέον τερπνὰς φυταλιάς· ἄλλοι δὲ, ἄγριοι ἀπὸ τὴν φρίκην, ἐπιπτον εἰς τὴν θάλασσαν. Μερικοὶ, ἐνῶ ἐρρίπτοντο, ἀταράχως ἔλεγον πρὸς τοὺς συντρόφους των, 'Υπάγω νὰ ζητήσω βοήθειαν, καὶ συντόμως θέλετε μὲ ἰδεῖν πάλιν ὀπίσω.'

Τὰ ἐξημερώματα εἶδον ὅτι κατὰ τὸ διάστημα τῆς παρελθούσης νυκτὸς ἐξήκοντα πάντε ἀπὸ τοὺς στασιαστὰς εἶχον ἀπολεσθῆναι, δύο δ' ἐκ τῆς μικρᾶς φατρίας τῆς προσκολλημένης εἰς τοὺς ἀξιωματικούς. Ἐν μόνον βαρέλιον οἴνου ἀπέμεινε. Πρὶν δὲ καὶ οὗτος διαμοιρασθῆναι, ἀνέστησαν πάλιν τὸ κατάρτιον· ἀλλὰ πυξίδα μὴ ἔχοντες, καὶ ἀγνοοῦντες πῶς νὰ διευθύνωσι τὸν δρόμον των, ἀφῆκαν τὴν σχεδίαν εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἀνέμου, ἀδιάφοροι κατὰ τὸ φαινόμενον ποῦ ὑπήγαιναν. Ἀδυνατισμένοι ἀπὸ τὴν πείναν, ἐδοκίμασαν τώρα νὰ πιᾶσωσιν ὀψάρια, ἀλλὰ δὲν ἠμπόρουν νὰ ἐπιτύχωσι, καὶ παρήτησαν τὴν ἐπιχείρησιν.

'Ἦτον ὁμοῦ ἀνάγκη πᾶσα,' εἶπον οἱ ἐπιζήσαντες, 'νὰ καταρῶμεν εἰς ἐσχάτον τι μέτρον, πρὸς διατήρησιν τῆς ἀθλίας ἡμῶν ὑπάρξεως· φρίττομεν ἠναγκασμένοι ὄντες νὰ διηγηθῶμεν τί ἐπράξαμεν· αἰσθανόμεθα τὸν κάλαρον πίπτοντα ἐκ τῶν ἡμετέρων χειρῶν· νεκρικὸν ψῆχος καταλαμβάνει ὅλα τὰ μέλη μας, καὶ ἀνατριχιάζομεν. Ἀναγνώσται, σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ μὴν ἀγανακτήσετε κατ' ἀνθρώπων ἤδη παραπολὺ δυστυχῶν· ἀλλὰ νὰ λυπησθε δι' αὐτοὺς, καὶ νὰ χύσετε δάκρυον ἑλπίους εἰς τὸν ἀτυχῆ κληρὸν των.'

Τὸ ἐσχάτον μέτρον ἦτον ἀληθῶς φρικῶδες· οἱ δυστυχεῖς, τοὺς ὁποίους ὁ θάνατος εἶχε φεισθῆναι εἰς τὸ διάστημα τῆς νυκτὸς, ἔπεσον εἰς τὰ πτώματα τῶν νεκρῶν, καὶ ἤρχισαν νὰ τοὺς κατατρώγωσι. Τινὲς ἐδοκίμασαν νὰ φάγωσι τοὺς ζωστήρας τῶν σπαθῶν καὶ τὰς θήκας τῶν φουσεγγίων των· ἄλλοι κατέτρωγον τὰ φορέματά των, καὶ ἄλλοι τὰ τομάρια τῶν σκιαδίων των· πλὴν ταῦτα πάντα, καὶ ἄλλα ἔτι μᾶλλον βδελυρὰ, οὐδὲν ἴσχυσαν.

Τρίτη νύξ ἀπελπισίας καὶ φρίκης ἦδη προσήγγιζεν· ἀλλὰ παρήλθε μὲ ἡσυχίαν, τὴν ὁποίαν ἐτάραττον μόνον αἱ διαπεραστικαὶ κραυγαὶ τῶν ὑπὸ λιμοῦ καὶ δίψης

κατατρωγομένων. Ἔως εἰς τὰ γόνατα ἦσαν ἐντὸς τῶν ὑδάτων, ἠμποροῦν δὲ μόνον νὰ κοιμηθῶσιν ὀλίγον, συσσωρευόμενοι ὥστε νὰ σχηματίζωσιν ἀκίνητον μάζαν. Ὁ πρωῖνός ἥλιος ἔδειξεν εἰς αὐτοὺς δέκα ἢ δώδεκα δυστυχεῖς, νεκροὺς ἐξηπλωμένους ἐπὶ τῆς σχεδίας· ὅλους δὲ παρέδωκαν εἰς τὴν ἄβυσσον, πλὴν ἐνός, φυλαχθέντος πρὸς διατήρησιν ἐκείνων, οἵτινες τὴν προτεραίαν νύκτα εἶχον πιέσειν τὰς τρεμοῦσας χεῖράς του, αἰώνιον ὑποσχόμενοι φιλίαν. Τὴν ἐποχὴν ταύτην κοπάδιον ὄψαριων, περῶν ἀπὸ τὴν σχεδίαν, ἀφῆκε τριακόσια σχεδὸν ἐμπεπλεγμένα εἰς τὰς δοκίδας. Μὲ τὸ μέσον δὲ ὀλίγης πυρίτιδος καὶ τινων πανίων, καὶ διὰ τῆς ἀνεγέρσεως κενοῦ μεγάλου βαρελίου, ἐπίτυχον νὰ ἀνάψωσι φωτίαν· μίξαντες δὲ μὲ τοὺς ἰχθύς τὴν σάρκα τοῦ τεθνηκότος συντρόφου των, ἔφαγον ὅλοι μὲ ὀλιγωτέραν ἀηδίαν.

Τὴν τετάρτην νύκτα ἔγινε καὶ ἄλλη σφαγή. Ἴσπανοὶ τινες, Ἴταλοὶ, καὶ Μαῦροι, οἵτινες δὲν εἶχον συνενωθῆναι μὲ τοὺς πρώτους στασιαστὰς, συνώμοσαν τώρα νὰ ρίψωσι τοὺς λοιποὺς εἰς τὴν θάλασσαν. Οἱ Μαῦροι εἶχον καταπέσειν τοὺς ἄλλους ὅτι ἡ ξηρὰ ἦτο πλησίον, καὶ ὅτι, ἂν μίαν φορὰν ἀπέβαινον εἰς αὐτήν, χωρὶς τὸν παραμικρὸν κίνδυνον ἤθελον διαπεράσειν τὴν Ἀφρικὴν. Ἴσπανός τις ἐσηκώθη πρῶτος μὲ τὸ ξίφος εἰς τὰς χεῖρας· οἱ ναῦται πιάσαντες ἔρριψαν αὐτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. Ἴταλός τις, ἰδὼν τοῦτο, ἐπήδησεν ἐκ τοῦ πλοίου· οἱ λοιποὶ εὐκόλως κατεπονήθησαν, καὶ ἡ εὐταξία πάλιν ἀποκατεστάθη.

Τριακόνητα μόνον ἀπέμειναν τώρα, ἐξ ὧν πολλοὶ ἦσαν εἰς ἀθλιεστάτην κατάστασιν· τὸ ἀλμυρὸν ὕδωρ εἶχε διόλου ἀφαιρέσειν τὸ δέριμα ἀπὸ τὰς κνήμας καὶ τὰ σκέλη των, καὶ περιπλέον εἶχον συντρίμματα καὶ πληγὰς, τὰ ὅποια δὲν ἐσυγχώρουν εἰς αὐτοὺς νὰ ἴστανται ἔρθιοι. Τὰ λείψανα τῶν ὄψαριων καὶ τοῦ οἴνου ἐλογαριάσθησαν, ὅτι μόλις ἤρχουν νὰ διατηρήσωσι τὴν ζωὴν τέσσαρας ἡμέρας· ἀλλ' εἰς τὰς τέσσαρας ταύτας ἡμέρας ἐλογαρίαζον καὶ ὅτι πλοῖα ἦτον ἐνδεχόμενα νὰ φθάσωσιν ἀπὸ τὸν Ἁγιον Λουῖς πρὸς σωτηρίαν των. Τὴν στιγμήν ταύτην δύο στρατιῶται ἀνεκαλύφθησαν ὀπισθεν ἀπὸ τὸ τοῦ οἴνου βαρέλιον, τὸ ὁποῖον εἶχον διατρύπησειν ὥστε νὰ πίωσιν· ἐπειδὴ δὲ πρὸ μικροῦ μόνον εἶχον συμφωνήσειν νὰ τιμωρῆται μὲ θάνατον ὅστις ἤθελον εὐρεθῆναι ἐνοχος τοιαύτης πράξεως, ἀμέσως ἐξετέλεσαν τὴν ἀπόφασιν, εἰς τὴν θάλασσαν ρίψαντες τοὺς ἐνόχους.

Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἠλαττώθη τοιοῦτοτρόπως εἰς εἰκοσιοκτὼ, ἐξ ὧν οἱ δεκαπέντε μόνον ἐφαίνοντο ἀρκετοὶ νὰ ὑπάρξωσιν ὀλίγας ἡμέρας· οἱ ἄλλοι δεκατρεῖς ἦσαν τόσον ἡσθενημένοι, ὥστε σχεδὸν ἀναισθητοῦσαν. Ἐπειδὴ δὲ καμμία περὶ αὐτῶν ἐλπίς δὲν ὑπῆρχε, καὶ ἐπειδὴ, ἐνῷ ἔζων, ἤθελον ἀναλίσκειν μέρος τῆς ἀφειδέσεως ὀλίγης τροφῆς, συνεκροτήθη συμβόλιον, καὶ μετὰ σκέψιν, εἰς τὴν ὁποίαν λέγεται ὅτι ἐπεκράτει ἡ πλέον φρικτὴ ἀπελπισία, ἀπεφασίσθη νὰ τοὺς ρίψωσιν

εἰς τὴν θάλασσαν. Τρεῖς ναῦται καὶ εἰς στρατιωτικῆς ἀνεδέχθησαν τὴν ἐκτέλεσιν τῆς σκληρᾶς ταύτης ἀποφάσεως. Ἀπεστρίψαμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς μας, καὶ ἐχύσαμεν δάκρυα αἵματος διὰ τὴν κακοτυχίαν τῶν ταλαιπώρων τούτων· ἀλλ' ἡ ὀδυνηρὰ αὕτη θυσία ἔσωσε τοὺς μείναντας δεκαπέντε· οἵτινες, μετὰ τὴν φοβερὰν ταύτην καταστροφὴν, εἶχον νὰ ὑποφέρωσιν ἐξ ἡμέρας κακοπαθείας, πρὶν ἀπαλλαχθῶσι τῆς φοβερᾶς αὐτῶν θέσεως. Εἰς τὸ τέλος τῆς περιόδου ταύτης, πλοῖόν τι ἀνεκαλύφθη ἦτο δὲ τὸ βρίκιον Ἄργος, τὸ ὁποῖον εἶχε σταλθῆναι ἀπὸ τὴν Σενεγαλίαν νὰ τοὺς ζητήσῃ. Ὅλων τῶν ἐπὶ τοῦ πλοίου αἱ καρδίαι ἀνελύθησαν ἀπὸ ἔλεος εἰς τὴν ἀξιοδάκρυτον αὐτῶν κατάστασιν.—'Φαντάσου, ὦ ἀναγνώστα, λέγουν οἱ διηγηταὶ μας, 'δεκαπέντε δυστυχεῖς, σχεδὸν γυμνοὺς, τὰ σώματα ἔχοντας ἐρρυτιδωμένα ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, δέκα ἐξ αὐτῶν μόλις ἱκανοὺς νὰ κινήθωσι· τὰ μέλη μας χωρὶς δέρματος· μεγάλην ἀλλοίωσιν εἰς ὅλους τοὺς χαρακτῆράς μας· τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν κοίλους καὶ σχεδὸν ἀγρίους· καὶ τὰς μακρὰς ἡμῶν γενειάδας, φρίκην ἐμπνεούσας.'

Τοιαῦτα ἦσαν τῶν δυστυχῶν τούτων τὰ παθήματα! Ἀπὸ τοὺς ἑκατὸν πενήκοντα τοὺς ἐπιβιβασθέντας εἰς τὴν σχεδίαν δεκαπέντε μόνον ἐλήφθησαν εἰς τὸ βρίκιον, ἐκ δὲ τούτων ἐξ ἀπέθανον μετ' ὀλίγον ἀφοῦ ἔφθασαν εἰς τὸν Ἁγιον Λουῖς.

Ἀπὸ τὰς λέμβους, αἵτινες, ὡς προείπομεν, εὐθὺς σχεδὸν παρήτησαν τὴν σχεδίαν, δύο μόνον (ἐκσῆναι εἰς τὰς ὁποίας ὁ διοικητὴς καὶ ὁ πλοίαρχος τῆς φρεγάτας εἶχον ἐμβῆναι) ἔφθασαν εἰς τὴν Σενεγαλίαν· αἱ δ' ἄλλαι τέσσαρες ἐπίασαν τὴν ξηρὰν εἰς διαφόρους τόπους, καὶ ἀπεβίβασαν τοὺς ἀνθρώπους των. Ὀλόκληρος ἡ συνοδία ὑπέφερε τὰ μέγιστα ἀπὸ πείναν, δίψαν, καὶ τὰ ἀποτελέσματα καυστηροῦ ἡλίου ἀντανακλωμένου ἐξ ἐπιφανείας γυμνῆς ἄμμου· ἀλλ' ἐκτὸς δύο ἢ τριῶν, πάντες κατευωδῶθησαν εἰς τὴν Σενεγαλίαν.

Ἐνθυμούμενος ὁ διοικητὴς ὅτι μεγίστη ποσότης ἀργυρίου εὐρίσκετο ἐπὶ τῆς Μεδοῦσης, ἔστειλε πλοῖον πρὸς ἐπίσκεψιν αὐτῆς· ἀλλὰ μὲ ὀκτὼ μόνον ἡμερῶν ζωτροφίας· ὥστε ἠναγκάσθη νὰ ἐπιστρέψῃ χωρὶς νὰ πλησιάσῃ. Ἀπεστάλθη δὲ καὶ πάλιν μὲ εἰκοσιπέντε ἡμερῶν ζωτροφίας· κακῶς ὁμῶς ὄν ἐφωδιασμένον ἀπὸ τὰ πρὸς ναυτιλίαν χρειώδη, καὶ τοῦ καιροῦ ὄντος ταραχώδους, ἐπέστρεψε καὶ δευτέρον εἰς τὸν λιμένα. Κατὰ τὴν τρίτην ἐπιχείρησιν ἔφθασεν εἰς τὴν Μέδουσαν, πενήκοντα δύο ἡμέρας ἀφοῦ παρητήθη· ἀλλὰ πόση φρίκη καὶ ἐκπληξίς κατέλαβε τοὺς ἀναβάντας εἰς τὸ κατάστρωμά της, ὅτε ἶδον τρεῖς ἀθλίους ἐτοιμοὺς ἤδη νὰ ἐκπνεύσωσιν!

Ἐφάνη τώρα ὅτι δεκαεπτὰ εἶχον ἀπομείνειν εἰς τὸ ναυάγιον, ὁπότε ἀνεχώρησαν αἱ λέμβοι καὶ ἡ σχεδία· πρῶτον δ' ἐφρόντισαν νὰ συνάξωσιν ἱκανὴν ποσότητα παξιμαδίου, οἴνου, ρακίου, καὶ κρέατος, πρὸς ζωτροφίαν ὀλίγων ἡμερῶν. Ἐνῷ ταῦτα διήρχουν, ἐκάθηντο ἡσυχοί· ἀλλ' ἀφοῦ παρήλθον τεσσαράκοντα δύο ἡμέραι χω-

ρίς νὰ φανῆ βοήθεια, δώδεκα ἐκ τῶν πλέον τολμηρῶν, βλέποντες ὅτι ὀλίγον ἔλειπε νὰ λιμοκτονηθῶσιν, ἀπεφάσισαν νὰ διευθυνθῶσι πρὸς τὴν ξηράν· κατεσκευάσαν λοιπὸν σχεδίαν, μὲ σχοινία συνδέσαντες αὐτὴν, ἐφ' ἧς ἐξεκίνησαν μὲ μικρὰν ζωοτροφῶν πασότητα, χωρὶς κωπία καὶ χωρὶς πανία, ἀλλ' αἱ ταλαίπωροι ἐπνίγησαν. Ἄλλος τις, ἂν καὶ ἀπεπαιήθη νὰ συναδεύσῃ τοὺς δώδεκα, συνέλαβε μετ' ὀλίγας ἡμέρας τὴν ἰδέαν νὰ κινήσῃ πρὸς τὴν ξηράν· ἐμβῆκε λοιπὸν εἰς μέγα τι κλωβίον τῶν ὄρνιθων, ἔπεσεν ἀπὸ τὸ ναυάγιον, καὶ ὀλίγον ἀπομακρυνθεὶς κατεβυθίσθη. Οἱ ἐπίλοιποι τέσσαρες ἀπεφάσισαν ν' ἀποθάνωσι πλησίον τοῦ ναυαγίου· εἰς αὐτῶν εἶχεν ἐκπνεύσειν καθ' ἣν στιγμήν ἔφθασε τὸ ἐκ Σενεγαλίας πλοῖον· οἱ δ' ἄλλοι τρεῖς τόσον ἦσαν ἀπηυδνημένοι, ὥστε ὀλίγα ὧραι ἀκόμη ἤθελον τεκείωσαι τὴν ἀστυχίαν των.

Καθ' ὃν καιρὸν συνέβη τὸ πάνδεινον τοῦτο συμβεβηκὸς, ἐναυάγησε καὶ ἡ Ἀγγλικὴ φρεγάτα Ἀλκιστις, ἡ σταλθεῖσα ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας μὲ πρέσβυν ἑκτακτον πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Κίνας. Ἄλλὰ πόσον διαφορετικὰ ἦσαν τὰ ἀποτελέσματα! Αἱ δύο φρεγάται ἐναυάγησαν περὶ τὸν αὐτὸν σχεδὸν χρόνον, καὶ ἀπεῖχον ἴσα περίπου ἀπὸ τὸν πλησιέστερον φιλικὸν λιμένα· ἀλλ' οἱ μὲν Ἀγγλοὶ, κρατηθέντες εἰς ἐντελῆ εὐταξίαν καὶ ὑποταγὴν, ἔφθασαν σῶσι ἀπαντες εἰς τὴν πατρίδα των· οἱ δὲ Γάλλοι, ἀφεθέντες νὰ κυττάξῃ ἕκαστος δι' ἑαυτὸν, φρικτῶς οἱ πλειότεροι ἀπώλεσθησαν.

Τὸ ναυάγιον τῆς Ἀλκιστιδος θέλομεν περιγράψαι εἰς τὸν κροσεχὴ ἀριθμὸν.

ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΕΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ.

ΓΥΝΑΙΚΑ ἀξίαν τίς θέλει εὑρεῖν; διότι ἡ τοιαύτη εἶναι τιμιωτέρα πολὺ ὑπὲρ τοὺς μαργαρίτας. Ἡ καρδιά τοῦ ἀνδρός της θάρρει εἰς αὐτήν, καὶ δὲν θέλει ἔχειν ἔλλειψιν ἀγαθῶν· θέλει φέρειν εἰς αὐτὸν καλόν, καὶ ὄχι κακόν, ὅλας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς της. Ζητεῖ μαλλίον καὶ λινάριον, καὶ ἐργάζεται εὐχαρίστως μὲ τὰς χεῖράς της. Ἀνοίγει τὴν χεῖρά της εἰς τοὺς πτωχοὺς, καὶ ἐκτείνει τὰς χεῖράς της πρὸς τοὺς ἐνδεεῖς. Δὲν φοβεῖται τὴν χιόνα διὰ τοὺς οἰκιακοὺς της· διότι ὅλοι αἱ οἰκιακοὶ της εἶναι ἐνδεδυμένοι διπλᾶ. Κάμνει διὰ τὸν ἑαυτὸν της σκεπάσματα· τὸ ἐνδύμα της εἶναι βύσσας καὶ πορφύρα. Ὁ ἀνὴρ αὐτῆς διαπρέπει εἰς τὰς πύλας, ὅταν κάθεται μετὰ τῶν πρεσβυτέρων τοῦ τόπου. Κάμνει λεπτὸν πανίον, καὶ πωλεῖ αὐτό· καὶ οἶδε ζῶνας εἰς τοὺς ἐμπόρους. Ἰσχυρὸν καὶ εὐπρέπειαν εἶναι ἐνδεδυμένη, καὶ εὐφραίνεται διὰ τὸν μέλλοντα καιρὸν. Ἀνοίγει τὸ στόμα της μὲ σοφίαν, καὶ ἐπάνω εἰς τὴν γλῶσσαν αὐτῆς εἶναι ὁ νόμος τῆς εὐμενείας. Ἐπαγρυπνεῖ εἰς τὴν κυβερνήσασιν τῆς οἰκίας της, καὶ δὲν τρώγει τὸν ἄρτον τῆς ὀκνηρίας. Τὰ τέκνα αὐτῆς σηκόνονται καὶ μακαρίζουν αὐτήν· ὁ ἀνὴρ αὐτῆς παρομοίως, καὶ ἐπαιεῖ αὐτήν. Πολλὰ θυγατέρες ἐφέρθησαν ἀξίως, ἀλλὰ σὺ τὰς ὑπερέβης ὅλας. Ψευδῆς

εἶναι ἡ χάρις, καὶ μάταιον τὸ κάλλος· ἡ γυνὴ ἡ φοβουμένη τὸν Κύριον, αὐτὴ θέλει ἐπαιεῖσθαι. Παροιμ. λά.

Εὐρίσκεται ἄλλοῦ που τόσον ὠραία εἰκὼν τῆς γυναικείας ἀρετῆς, τιμῆς, καὶ ἐρασιμότητος; Ἄλλὰ κάμμία γυνὴ δὲν ἐμπορεῖ νὰ ἐνθρονισθῇ, καὶ ν' ἀγαπᾶται, καὶ νὰ θαυμάζεται οὕτω πως χωρὶς ἐκπαίδευσιν· διὰ νὰ λάβωσιν αἱ γυναῖκες τὸν ἀνήκοντα βαθμὸν καὶ νὰ ἐνεργῶσι τὴν ἀνήκουσαν ἐπιρροὴν εἰς τὴν κοινωνίαν, πρέπει νὰ ἐκπαιδεύωνται ὅσον οἱ ἄνδρες. Ἐφρόνουν ποτὲ οἱ γονεῖς, ὅτι τοὺς υἱοὺς των πρέπει νὰ ἐκπαιδεύωσι πολὺ μᾶλλον παρά τὰς θυγατέρας των· ἀλλὰ τὸ πεπαλαιωμένον καὶ σκωριασμένον τοῦτο φρόνημα πρὸ καιροῦ κατ' εὐτυχίαν ἤρχισε νὰ ἐξαλείφεται, καὶ ὀλιγώταται τῶν εὐυπολήπτων καὶ ἀξιοτίμων φρονούσι πλέον οὕτως. Ὁμολογεῖται ἤδη σχεδὸν ὑπὸ πάντων, ὅτι τὰ καθήκοντα τῆς γυναικὸς εἶναι τόσον ἀξιόλογα ὅσον τὰ τοῦ ἀνδρός, καὶ ὅτι αὐτὴ ἀπαιτεῖ τόσην ἀγωγὴν καὶ ἐκπαίδευσιν διὰ νὰ γένη ἀξία τῆς σφαίρας, εἰς τὴν ὁποίαν ἔχει νὰ περιστρέφεται, ὅσην ἐκεῖνος. Μολονότι ὁ ἀνὴρ εἶναι ἡ κεφαλὴ τῆς γυναικὸς, καθὼς ὁ Χριστὸς τῆς ἐκκλησίας, πρέπει ὅμως νὰ ἔχη αὐτὴν σύντροπον, καὶ ὄχι δούλην· πῶς δ' ἐμπορεῖ νὰ γένη σύντροφος αὐτοῦ, εἰς ἐκεῖνον μὲν τὸ πνεῦμα ἦναι καλλιεργημένον, τὸ δὲ ἰδικόν της οὐ; Περιπλέον, αὐτὴ ἔχει νὰ ἐκτρέψῃ τὰ τέκνα του εἰς τοὺς τρυφεροὺς χρόνους των πολὺ μᾶλλον ἐκεῖνου, ὅστις οὐδὲ καιρὸν εὐρίσκει, ἀλλ' οὔτε τὴν ὑπομονὴν ἔχει καὶ τὴν ἐπιτηδειότητα· οὕτω δὲ παρ' αὐτῆς λαμβάνει τὸ πνεῦμά των τὴν εἰς τὸ καλὸν ἢ τὸ κακὸν κλίσει, καὶ χρωματίζεται καὶ μορφοῦται ὅλος ὁ χαρακτήρ των. Αἱ γυναῖκες ὅποιασδήποτε γενεᾶς συντείνουσι μᾶλλον πρὸς βελτίωσιν ἢ ἐξαχρείωσιν τῶν ἡθῶν τοῦ πρᾶσεχους αἰῶνος παρ' αἱ ἄνδρες. Πῶς λοιπὸν δυνάμεθα νὰ παραμελῶμεν αὐτὰς χωρὶς μεγίστην βλάβην εἰς τὴν κοινωνίαν;

ΠΙΘΗΚΟΥ ΠΑΙΣΙΟΝ.

ΠΛΟΙΟΝ τις εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐπιστρέφον ἀπὸ τὰς Δυτικὰς Ἰνδίας, ἐπῆρε μετὰ πολλῶν ἄλλων ἐπιβατῶν καὶ τινα γυναῖκα θηλάζουσαν βρέφος ὀλίγων ἐβδομάδων. Μίαν τῶν ἡμερῶν μετὰ τὴν μεσημβρίαν, καράβιον τι ἐφάνη μακρότατα· ἀφοῦ δὲ διὰ τοῦ τηλεσκοπίου εὐχαρίστησεν ὁ πλοίαρχος τὴν περιέργειάν του, ἐπρόσφερον αὐτὸ καὶ εἰς τὴν κυρίαν. Τὸ βρέφος κρατοῦσα ἐκείνη εἰς τὰς ἀγκάλας, περιετόλιζε τὸ ἄθῳον εἰς τὸ σάλιον αὐτῆς, καὶ τὸ ἀπέθηκεν ἐπὶ τοῦ σαφῆ. Μόλις δὲ σηκωθείσα, ἔβαλε τὸν ὀφθαλμὸν αὐτῆς εἰς τὸ τηλεσκοπίον, καὶ ἐξεφώνησεν ὁ πηδαλιούχος, Ἰδοὺ! Ἰδοὺ! τί ἔκαμεν ὁ παμπόνηρος πίθηξ! Εὐκόλως ἐννοεῖ καθεὶς ὅποια αἰσθήματα κατέλαβον τὴν μητέρα, ὅτε, στραφεῖσα, ἔθε τὸ ζῶον ἑτοιμον ἤδη νὰ μεταφέρῃ τὸ φίλτατον αὐτῆς τέκνον εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ καταρτίου! Ὁ πίθηξ ἦτο μέγιστος, καὶ τόσον δυνατὸς καὶ δραστήριος, ὥστε, ἐνώ μὲ τὸν ἑνα βραχίονα ἐκρατοῦσε τὸ κή-

πιον, ταχέως ανέβαινε τὰ ἐξάρτια μὲ τὸν ἄλλον, διόλου ἀπαρεμπόδιτος ἀπὸ τὸ βάρος τοῦ φορτίου. Ἐν βλέμμα ἤρκεσε διὰ τὴν πεφοβισμένην μητέρα· τὸ βλέμμα δ' αὐτὸ ὀλίγον ἔλειψε νὰ σταθῇ τὸ τελευταῖον· καὶ ἂν δὲν ἐβοήθουν αὐτὴν οἱ περιεστῶτες, ἤθελε πέσειν πρηνῆς ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, ὅπου μετ' οὐ πολὺ ἐξηπλώθη νεκρὰ τὸ φαινόμενον.

Οἱ ναῦται ἠδύναντο μὲν νὰ ἀναβαίνωσιν, ὡς καὶ ὁ πίδαξ· ἀλλ' οὗτος προσεκτικῶς παρετήρει τὰς κινήσεις των· ἐπειδὴ δὲ καθ' ἣν στιγμήν ἐβαλλον αὐτοὶ τὸν πόδα εἰς τὰ ἐξάρτια, ἀνέβαιναν ἐκεῖνος ὑψηλότερα, ἐφοβεῖτο ὁ πλοίαρχος μὴν ἤθελε ῥίψειν τὰ παιδίον, καὶ ζητήσιν νὰ διασωθῇ πηδῶν ἐξ ἑνὸς εἰς ἄλλο κατάρτιον.

Ἐν τῷ μεταξύ, τὸ μικρὸν ἄθῳον ἤρχισε νὰ κλαίῃ· μολονότι δὲ πολλοὶ ἐστοχάσθησαν ὅτι τὰ κλάματα προήρχοντο ἐκ πόνου, ταχέως διεσκεδάσθησαν οἱ περὶ τούτου φόβοι των, διότι παρετήρησαν τὸν πίδακον μεταχειριζόμενον ἀκριβῶς τὰ τῆς παραμάννας κινήματα, ἐλαφρῶς σαλεύοντα καὶ χαϊδεύοντα τὸ βρέφος, μάλιστα δὲ καὶ προσπαθοῦντα ν' ἀποκοιμίσῃ αὐτό. Ἐκ τοῦ καταστρώματος μεταφερθεῖσα εἰς τὸν κοιτῶνα ἢ γυνή, συνῆλθε βαθμηδὸν εἰς τὰς φρένας τῆς. Ἐν τῷ μεταξύ, διέταξεν ὁ πλοίαρχος νὰ κρυφθῶσιν ἅπαντες ὑπὸ τὸ κατάστρωμα, ἐστάθη δὲ μόνος αὐτὸς ἐπὶ τῆς κλίμακος τοῦ κοιτῶνος, ὅπου ἠδύναντο τὰ πάντα νὰ βλέπῃ ἄορατος. Τὸ σχέδιον τοῦτο ἐπέτυχε κατ' εὐτυχίαν· ἰδὼν ὁ πίδακος ὅτι κἀνεὶς δὲν ἦτον εἰς τὸ μέσον, κατέβη μετὰ προσοχῆς ἀπὸ τὸ ὑψηλὸν τοῦ κάθισμα, καὶ πάλιν ἔθηκε τὸ νήπιον ἐπὶ τοῦ σοφᾶ, ψυχρὸν μὲν, δυσηρεστημένον, καὶ ἴσως πεφοβισμένον, ἀλλὰ καθ' ὅλα τὰ λοιπὰ τόσον ἀβλαβές, ὅσον ὅτε ἀνελήφθη. Ὁ εὐαίσθητος θαλασσινοὸς εἶχε τώρα ἠδονικώτατον χρέος νὰ ἐκπληρώσῃ· ἐπανέστρεψε τὸ νήπιον εἰς τὰς μητρικὰς ἀγκάλας, ἀναμέσον δακρύων, καὶ εὐχαριστιῶν, καὶ εὐλογιῶν.

ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ.

Ἄρθ. 8.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΔΕΙΞΕΩΝ.

Ἐκ τῶν Ἀποδείξεων τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐλάχιστον μέρος ἐθέσαμεν ὑπ' ὄψιν τοῦ ἀναγνώστου· ἱκανὸν, μὲν ὅλα ταῦτα, νὰ ἐνισχύσῃ αὐτὸν, ὥστε, κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ Ἀποστόλου, ἔτοιμον εἶναι αἰεὶ πρὸς ἀπολογία παντὶ τῷ αἰτοῦντι λόγον περὶ τῆς ἐν αὐτῷ ἐλπίδος· ἰδοὺ δὲ πρὸς περισσοτέραν εὐκολίαν καταχωροῦμεν καὶ ἀνακεφαλαίωσιν ἐνταῦθα.

Ὁ Χριστιανισμὸς ὑπάρχει, καὶ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν γνωρίζουσιν ὡς Κύριον καὶ Δεσπότην (ἐν λόγῳ, ἂν ὄχι ἐν ἔργῳ) ὅλα τὰ πλῆθῃ πεπολιτισμένα τοῦ κόσμου ἔθνη. Βέβαιον δὲ εἶναι ὅτι τὸ πρᾶγμα πάντοτε δὲν εἶχεν οὕτως· ἀλλ' ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς πρέπει κἀνενα καιρὸν διὰ τινος μέσου νὰ εἰσῆχθῃ μεταξύ τῶν Ἰουδαίων καὶ Ἑθνικῶν, οἵτινες ἀνευ ἰσχυροτάτων λόγων οὐδέποτε

ἤθελον παρακινηθῆναι ν' ἀλλάξωσι τὰς θρησκείας, εἰς τὰς ὁποίας ἀνετράφησαν.

Γνωρίζεις δὲ καὶ ὅτι τὴν μεγάλην ταύτην μεταβολὴν εἰς τὴν θρησκείαν τοῦ κόσμου ἤρχισεν ἄνθρωπος ἐκ ταπεινοῦ γένους, εἰς ἕν ἀπὸ τὰ ὀλεγώτερον δυνατὰ καὶ ὀλιγώτερον εὐπόληπτα ἔθνη τῆς ἀρχαιότητος. Τὴν θαυμάσιον ταύτην μεταβολὴν δὲν κατώρθωσε δυνατὸς πολεμιστῆς, πλούσιος καὶ κραταῖος μονάρχης, ἢ πολυμαθῆς φιλόσοφος, ἀλλὰ χωρικός τῆς Ἰουδαίας. Ἐπομένως δὲν ἐμπορεῖ κἀνεὶς, εἴτε φίλος εἴτε ἐχθρὸς, μετὰ λόγου ν' ἀμφιβάλλῃ, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὁ παραδοξότατος καὶ ὁ σημαντικώτατος τῶν ὅσοι ἐφάνησαν ἐπὶ τῆς γῆς.

Περιπλέον, ἱκανοὺς λόγους ἴδες πρὸς βεβαίωσιν τοῦ ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ οἱ Ἀπόστολοι διέδωκαν τὴν θρησκείαν των, θαύματα ἐπικαλούμενοι· τουτέστιν, ἐπαγγελλόμενοι ὅτι ἐξετέλουν ἔργα ὑπερανθρώπινα, ὡς σημεῖον ὅτι ἐκ Θεοῦ ἦσαν ἀπεσταλμένοι. Οὐδεὶς δὲ ἠμπόρεσε ποτὲ νὰ δείξῃ ἄλλον τινὰ τρόπον, καθ' ὃν εἰσῆγαγον, ἢ ἠδύναντο νὰ εἰσάξωσι τὴν θρησκείαν. Οὐδ' ἐμποροῦμεν νὰ ἐννοήσωμεν πῶς ὀλίγοι Ἰουδαῖοι χωρικοὶ, ἀνευ ἀνάμειξης, ἢ πλούτου, ἢ μαθήσεως, ἢ δημοτικῆς προλήψεως ἐκ μέρους των, ἠμπόρουσαν κατὰ πρῶτον ἢ νὰ πιστευθῶσιν ἢ νὰ λάβωσιν ἀκρόασιν, ἂν δὲν ἤρχεζον ἐπικαλούμενοι τὴν μαρτυρίαν ὑπερφυσικῶν σημείων. Πλὴν ταῦτα, ἀντὶ νὰ βοηθήσῃ, ἤθελεν ἐμποδίσειν τὸ κήρυγμά των, ἐὰν τῶντι δὲν εἶχον τὸ χάρισμα τοῦ θαυματουργεῖν· ἐπειδὴ, περικυκλωμένοι ὄντες ὑπὸ ἐχθρῶν καὶ ἀνθρώπων προκατειλημμένων ἐναντίον των, ἤθελεν ἀμέσως φωραθῆναι, ἂν ἐπεχείρουσαν πλάνην, καὶ ἤθελεν ἐκτεθῆναι εἰς γενικὴν περιφρόνησιν. Ὅθεν καὶ δὲν φαίνεται ὅτι κἀμμία τῶν Ἑθνικῶν θρησκειῶν—εἰς βραχυλογίαν, οὐδεμία θρησκεία πλὴν τῆς ἡμετέρας—εἰσῆχθη (κατὰ πρῶτον καὶ κατεστήθη μεταξύ ἐχθρῶν, τὴν ἀπόδειξιν θαυμάτων ἐπικαλουμένη.

Βασίμως λοιπὸν ἐμποροῦμεν νὰ πιστεύωμεν, ὅτι οἱ ἄνθρωποι τοῦ καιροῦ ἐκείνου, ἀκόμη καὶ οἱ ἐχθροὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ, μὴ δυνάμενοι ν' ἀρνηθῶσιν ὅτι τὰ θαύματα ἐγίναν, (ἰδὲ Πράξ. δ'. 16,) ἐζήτουν νὰ ἐξηγήσωσιν αὐτὰ ὡς πονηρῶν πνευμάτων ἐνεργήματα. Τοῦτο δ' ἱστορεῖται οὐχὶ μόνον εἰς τὰ συγγράμματα τῶν Χριστιανῶν συγγραφέων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ τῶν Ἰουδαίων καὶ Ἑθνικῶν ὑπεναντίων.

Ἀναφέρονται πρᾶσέτι εἰς τὰ συγγράμματα τῶν ἐξωτερικῶν συγγραφέων, ὡς καὶ εἰς τὴν Νέαν Διαθήκην, οἱ αὐστηροὶ καταδιωγμοὶ, τοὺς ὁποίους πάμπολλοὶ ἐκ τῶν ἀρχαίων Χριστιανῶν εἶχον νὰ ὑποφέρωσι. Τοῦτο δὲ παρέχεα δεῖγμα τοῦ ὅτι εἰλικρινῶς ἐπίστευον ὄχι μόνον τὴν ἀλήθειαν τῆς θρησκείας των, ἀλλὰ καὶ τὰ θαύματα ὅσα πολλοὶ αὐτῶν ἐπηγγέλλοντο ὅτι εἶχον ἰδεῖν, καὶ ὡς πρὸς τὰ ὁποῖα ἦταν ἀδύνατον νὰ εὐρίσκωνται ἠπατημένοι. Διότι, ἂν ἦσαν πλάναι τὰ θαύματα ταῦτα, πῶς νὰ πιστεύσωμεν ὅτι τοσοῦτοι ἄνθρωποι ἤθελεν ἐκτεθῆναι εἰς κινδύνους καὶ πάθη πρὸς μαρ-

τύριον τῆς ἀληθείας αὐτῶν, χωρὶς νὰ παρακινήσῃ τινὰ ἢ κακοπάθεια (καὶ μάλιστα, ἐνῶ τινὰς ἠνάγκασε ν' ἀπαρνηθῶσι τὸν Χριστιανισμόν) εἰς τὸ νὰ προδώσῃ τὴν κλάνην;

Εἰς τὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τὰ ὁποῖα μετὰ πλείστης ἐπιμελείας καὶ σεβασμοῦ διεφύλαξαν οἱ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀποβάλλοντες Ἰουδαῖοι, ἴδες ὅτι εὐρίσκονται προφητεῖαι, πολλὰ μέρη τῶν ὁποίων βλέπομεν ἤδη πεπληρωμένα· ὡς ὅτι θρησκεία ἐμελλε νὰ ἀναφανῆ μεταξὺ τῶν Ἰουδαίων, ἧτις ἤθελε τὰ μέγιστα ἐξαπλωθῆν μεταξὺ τῶν Ἑθνῶν, ἀλλὰ, μ' ὅλον τοῦτο, ὅτι ἤθελεν εἰσθαι ν' εἶα θρησκεία, ὅχι ἡ αὐτὴ ὡς ἡ διδασχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως· καὶ ὅτι ἡ θρησκεία αὕτη ἤθελεν ἀναβλαστήσειν, ὅχι ἀφ' ὅλον τὸ ἔθνος, ἀλλ' ἀπὸ ἐν ἄτομον τοῦ ἔθνους αὐτοῦ, καὶ αὐτὸ μάλιστα περιφρονημένον, ἀποβεβλημένον, καὶ καταδεδιωγμένον μέχρι θανάτου, ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἔθνους του.

Ταῦτα δὲ πάντα, τὰ τόσον ἀνόμοια μὲ ὅ,τι ὁποιοσδήποτε ἤθελε προεῖπειν ἐξ ἀπλῆς εἰκασίας, τὰ καὶ πραγματικῶς ἤδη τετελεσμένα ἐνώπιόν μας, προφητεύονται εἰς βιβλία, τὰ ὁποῖα ἐχθροὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ (οἱ σημερινοὶ ἀπιστοῦντες Ἰουδαῖοι) σεβάζονται ὡς θεόπνευστα.

Ἐὰν τώρα μετὰ προσοχῆς σκεφθῆς περὶ τούτων ὄλων τῶν ἀποδείξεων, θέλεις ἐννοήσῃς ὅτι καὶ μικρὸν μέρος αὐτῶν ἢ μπόρει δικαίως νὰ θεωρηθῆ ὡς ἰκανὸς λόγος τῆς ἐν σοὶ ἐλπίδος· ἀλλ' ὅτι σὺ μ π α σ α ι ἀρκοῦν νὰ πληροφορήσωσιν οἰονδήποτε λογικὸν νοῦν· καθότι, νὰ πιστεύῃ τις ὅτι τόσα σημεῖα τῆς ἀληθείας ἢ μπόρουν ἐκ τύχης, ἢ διὰ τῆς ἐπινοίας τοῦ ἀνθρώπου, νὰ συνδράμωσιν εἰς ὑποστήριξιν τοῦ ψεύδους, — τοῦτο, λέγω, νὰ πιστεύῃ τις ἤθελεν εἰσθαι πολὺ μεγαλητέρα εὐκολοπιστία παρά νὰ πιστεύῃ ὅτι τὸ Εὐαγγέλιον ἀληθῶς προῆλθεν ἐκ Θεοῦ.

Ταῦτα ὅμως τὰ ἐπιχειρήματα ἐξετέθησαν συντομώτατα· εἰ δὲ ἐπιμελέστερον ἐξετάσῃς καὶ πληρέστερον ἀναλύσῃς αὐτὰ κατὰ μόνας ἢ καὶ μετ' ἄλλων συνδιαλεγόμενος, θέλεις ἰδεῖν ἐπιπλέον τὴν μεγάλην αὐτῶν δύναμιν.

ΑΙ ΧΕΛΩΝΑΙ, Η ΧΟΙΡΑΔΕΣ.

Αἱ Χελώναι, ἄλλως Χελώνια, Ἑλληνιστὶ δὲ Χοιράδες καὶ Βρογχοκῆλη, εἶναι πάθος κατὰ τὸ μάλλον καὶ ἦττον πανταχοῦ ἐγνωσμένον· ἄγνωστον ὅμως εἰς τοὺς Τούρκους, κατὰ τὸν Βελώνιον, ὅστις ἀποδίδει τὴν ἐξαίρεσιν ταύτην εἰς τὰ σκόρδα καὶ κρομμύδια, τὰ ὁποῖα συχνὰ καὶ κατακόρως τρώγουσιν ὡμὰ οἱ Τούρκοι. Ἐπιχωριάζει μάλιστα ἐνδημικῶς τὸ νόσημα εἰς τὰ βαθία καὶ καταχνιασμένα λαγκάδια τῶν Ἀλπεων, τῶν Πυρηναίων, εἰς τὴν Σαβανδίαν, καὶ ἄλλας τοιαύτας τοποθεσίας. Ὁ ὄγκος τῆς χοιράδος ἐκτείνεται πολλάκις καὶ καταβαίνει καὶ ἕως τὸ στηθος, καὶ τὰ λοιπὰ συμπτώματα τοῦ πάθους καταστένουν τοὺς ασθενεῖς ἀρρώστους ἡλιθίους, καὶ ὄντως χοίρους, γνω-

ριζομένους μὲ ἴδιον ὄνομα Cretins. Ἡ διαγωγὴ των περιορίζεται εἰς βρῶσιν καὶ πόσιν, ῥοπήν ἀκάθεκτον εἰς τὰ ἀφροδίσια, καὶ παντελῆ ἀναισθησίαν τῶν καθηκόντων τοῦ κοινωνικοῦ βίου. Εἰς τοιαύτην ἐλεεινὴν κατάστασιν ὄντας, πολλοὶ ὅχι μόνον τοὺς οἰκτεῖρουν ὡς ἀξίους οἰκτιρμῶν, ἀλλὰ καὶ τοὺς σέβονται δεισιδαμόνως ὡς ἐκλεκτοὺς Θεοῦ, ὡς ἀγίους, ἡγουν γίνονται μωρότεροι παρ' ἐκείνους. Τοῦτο δὲ εἶναι παράξενον· αἱ μωρίαὶ τῶν ἀνθρώπων εἶναι πολύμορφοι καὶ πολυσχημοί.

Ἀπὸ τὰ διάφορα ταῦτα σχήματα ἦτο καὶ ἡ κατέχουσα ἕως περὶ τὰ μέσα τῆς περασμένης ἑκατονταετηρίδος τὴν Εὐρώπην μωρὰ καὶ ὄντως χοιρώδης πίστις, ὅτι οἱ βασιλεῖς τῆς Γαλλίας ἐλάμβαναν, ὁμοῦ μὲ τὸ διάδημα, καὶ τὸ θεῖον χάρισμα νὰ ἰατρεύωσι τὰ χελώνια μὲ μόνην τὴν ἀφὴν τῆς χειρός. Ὁ κατὰ καιρὸν βασιλεὺς ἐθαυματούργει τὴν ἰατροῦσαν ταύτην κατὰ διαφόρους καιροὺς τοῦ ἔτους, ἀλλ' ἐξαιρέτως εἰς τὴν στέφιν του. Τότε συνέτρεχαν ὅχι μόνον ἀπ' ὅλην τὴν Γαλλίαν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν λοιπὴν Εὐρώπην, πλῆθος ἄπειρον πασχόντων χελώνια, τὰ ὁποῖα ὁ βασιλεὺς, ἀφοῦ πρῶτον ἤκουε τὴν ἱερὰν λειτουργίαν, καὶ προσήχθετο ἔμπροσθεν τῆς ἀγίας τραπέζης, ἡγγίξε μὲ τὴν δεξιὰν χεῖρα, καὶ τὰ ἰατρευεν. Ἀρχὴν ἔλαβε τὸ θαῦμα περὶ τὴν ἐνδεκάτην ἑκατονταετηρίδα· εἶχε τὸ χάρισμα τοῦτο καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας, κατὰ μὲν τινὰς, ἀρχήτερα, ὡς δὲ ἰστόρησαν ἄλλοι, κατὰ μίμησιν τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας.

Τοιοῦτου χαρίσματος μόνον ἐν παράδειγμα μᾶς ἐφύλαξεν ἡ παλαιὰ ἱστορία, τοῦ Πύρρου, βασιλέως τῆς Ἠπείρου. Διέφερον ὁμοῦ ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς τῆς Γαλλίας ὁ Πύρρος, πρῶτον ὅτι ἰατρευε σπληνικούς· δεύτερον, ὅτι ἔδωκε πετεινὸν λευκὸν εἰς τὸν Ἀπόλλωνα ἢ κἂν τὸν Ἀσκληπιόν· τρίτον, ὅτι ἔπατοῦσε τὸν σπλῆνα τοῦ ἀρρώστου, ἐξηπλωμένου καταγῆς, μὲ τὸν δεξιὸν βασιλικὸν του πόδα· τέταρτον, ὅτι ἐλάμβανε μὲ μεγάλην εὐχαρίστησιν, ὡς μισθὸν τῆς ἰατροῦσας, καὶ τὸν σφαγιασθῆντα πετεινόν· καὶ τελευταῖον, ὅτι ἡ θεία αὕτη δύναμις ἐσώζετο εἰς μόνον τὸν μέγαν δάκτυλον τοῦ δεξιοῦ ποδός, ἐπειδὴ, καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πύρρου, εἰς τὴν καῦσιν τοῦ σώματος μόνος οὗτος ὁ δάκτυλος ἔμεινε ἀπαθῆς, ὡς ἱστορεῖ ὁ Πλούταρχος.

Μετὰ τὸν Πύρρον δὲν ἐφάνη πλέον βασιλεὺς θαυματουργὸς οὔτ' εἰς τοὺς Ἕλληνας οὔτ' εἰς τοὺς Ῥωμαίους, ἕως τοῦ Οὐεσπασιανοῦ, αὐτοκράτορος τῆς Ῥώμης. Οὗτος εὐρισκόμενος εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἰατρευσεν ἕνα τυφλόν, καὶ ἄλλον παραλυμένον, ἀλείψας τοῦ πρώτου τοὺς ὀφθαλμοὺς μὲ τὸ πτύσμα του, καὶ πατήσας μὲ τοὺς πόδας τὸν παράλυτον. Μετὰ σχεδὸν ἔτη πενήτηντα ἐφάνη δεύτερος θαυματουργὸς αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων ὁ Ἀδριανὸς, ἰατρεύσας καὶ οὗτος δύο τυφλοὺς.

Ἐδῶ γεννᾶται εὐλογος ἀπορία, διὰ τί οἱ Γραικοῦμαῖοι αὐτοκράτορες Χριστιανοὶ, οἱ ὁποῖοι ἐμιμήθησαν πολλὰς παραφροσύνας τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων, καὶ

οὐδεμίαν σχεδὸν ἀπὸ τὰς ἀρετὰς των, δὲν ἐπενόησαν καὶ νὰ θαυματουργῶσιν. Ἅγιοι καὶ θεῖοι ἐπωνομάζοντο καὶ οὗτοι, ὡς ἐκεῖνοι· καὶ ὁμοῦς κἀνεῖς ἐξ αὐτῶν δὲν ἐπεθύμησεν οὔτε παραλυτικὸν οὔτε τυφλὸν νὰ ἰατρεύσῃ κἀνενα, μολονότι ὑπερέβαλαν ἐκείνους εἰς τὴν ἐθελόθρησκείαν, ἕως καὶ ἀμελήσαντες τῶν κοινῶν τὴν κυβέρνησιν νὰ ἀσχολῶνται εἰς θεολογικὰς ζητήσεις, καὶ νὰ συντάσσωσιν ὕμνους ἐκκλησιαστικούς. Λύει τὴν ἀπορίαν ἢ μὲ προσοχὴν ἀνάγνωσις τῆς ἱστορίας. Εἰς τοὺς χρόνους τῶν Γραικορωμαίων, καὶ ἐξαιρέτως ἀπὸ τὸν μεσαιῶνα καὶ κάτω, τὸ κατ' ἡμέραν αὐξανόμενον πλῆθος τῶν μοναχῶν ἐφθασε νὰ ἀρπάσῃ τὸ ἐργαστήριον τῆς θαυματουργίας, ὡς μέσον ν' αὐξήσῃ ἀναλόγως τοῦ πλῆθους καὶ τοὺς πόρους του· δὲν ἔμεινε πλέον εἰς τοὺς αὐτοκράτορας ἀφορμὴ νὰ θαυματουργῶσιν, ὡς ἐκεῖνοι, οὐδὲ χρεῖαν εἶχαν νὰ μεταχειρισθῶσι μέσον ἐξευτελισμένον ἀπὸ τὴν κατάχρησιν, ἔχοντες ἄλλα μέσα ἐνεργότερα. Οἱ μοναχοὶ ἀντλοῦσαν τοὺς ἰδρωτὰς τοῦ λαοῦ μὲ τὰ θάματα καὶ τὰς λοιπὰς των δεισιδαιμονίας· οἱ αὐτοκράτορες ἐβύζαναν καὶ αὐτό του τὸ αἷμα μὲ βιαίους φόρους, τῶν ὁποίων μέρος ἀπέλαυαν πάλιν οἱ μοναχοὶ, ἐπειδὴ ἀπὸ τοὺς φόρους τούτους ἐκτίζοντο καὶ ἐπληθύνοντο τὰ μοναστήρια, ἀνεγείροντο οἱ λαμπρότατοι ναοὶ, καὶ κατεπλουτίζοντο οἱ ὑπουργοὶ τῶν ναῶν.—ΚΟΡΑΗΣ.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΛΟΔΟΒΙΚΟΥ ΙΣ΄.

ΚΑΤΑ τὸ παράδειγμα τοῦ πάππου του Ἐρρίκου Δ΄, ὁ Λοδοβίκος ΙΣΤ΄ ἠγάπα νὰ συναναστρέφεται μὲ τὸν λαόν, νὰ ἐπισκέπτεται ἀγνώριστος τὴν κατοικίαν τοῦ πένητος καὶ τὴν καλύβην τοῦ χωρικοῦ. Ἐνῶ δὲ ποτε κυνηγῶν περιεφέρετο εἰς τὰ δάση, ἀπήντησεν αὐτὸν εἰς τὴν ἐρημίαν νεανίσκος τις, ὁ ὁποῖος προσπίπτει γονυπετής, καὶ τὸν λέγει, 'Κύριε, ἐλέησόν με· αἱ χρεῖαι μου εἶναι μεγαλώταται.'—'Τί λοιπὸν, φίλε μου, τὸν λέγει ὁ ἀγνώριστος βασιλεὺς, 'δὲν ἔμπορεῖς νὰ δουλεύῃς ἀντὶ νὰ ψωμοζήτῃς;'—'Μάλιστα, κύριε· ἀλλ' εἶμαι κρατημένος εἰς τὸν οἶκον· ὁ πατήρ μου ἀποθνήσκει, ἢ δὲ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ μου ἀσθενοῦσι, πέντε τὸν ἀριθμὸν.'—'Λέγεις τὴν ἀλήθειαν;'—'Μάλιστα, κύριε· τὴν καθαρὰν ἀλήθειαν.' Ὁ Λοδοβίκος τότε ἤλεσεν αὐτόν· ἀλλὰ σκεφθεὶς ὅτι, ἂν ἠλήθευον ὅλα ὅσα ἤκουσε, δὲν ἤρκει τὸ δοθὲν, ἐξηκολοῦει νὰ ἐρωτᾷ.—'Ἡ κατοικία σου ἀπέχει πολὺ ἐντεῦθεν;'—'Τρία τέταρτα τῆς λεύγης, κύριε μου.' Τὸν ἐπαίτην ἀκολουθήσας ὁ μονάρχης, ἐφθασεν εἰς τοὺς πρόποδας καλύβης πανταχόθεν ἠνεωγμένης. Γοσραὶ κραυγαὶ πλήττουσι τὸ ὠτίον του. Εἰσέρχεται, καὶ εὐρίσκει τὸν πατέρα ἀποθνήσκοντα ἐπὶ ἀχυροστρώματος, καὶ τὰ τέκνα του ἡμίγυμνα, τὰ μὲν ἀσθενῆ, τὰ δὲ ἄρτον ἀπαιτοῦντα παρὰ μητρὸς, ἧτις δὲν εἶχεν ἄλλο εἰμὴ δάκρυα νὰ τοὺς δώσῃ. Τοιοῦτο θέαμα κατεσπάραξε τὴν καρδίαν τοῦ βασιλέως· παρευθὺς δ' ἐμοίρασεν εἰς τοὺς δυστυχεῖς ὅσα χρήματα ἐκράτει, περίλυπος ὅτι δὲν εἶχε πλεϊότερα.

Ἐπιστρέψας εἰς τὸν πύργον, 'Α! κυρία,' λέγει πρὸς τὴν βασίλισσαν, 'πόσον ευτυχὲς ἐστάθη τὸ κυνήγιόν μου!' καὶ διηγεῖται τὸ συμβεβηκός. Ἄπασα ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια εἰς δάκρυα ἐκινήθη, καὶ ἰατρὸς ἐστάθη πάραυτα, νέα φέρων βοηθήματα.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ ΕΞ ΕΦΟΔΟΥ.

ΟΤΑΝ ἀποστολικὸς τις ἱεροκήρυξ Γάλλος, Βριδαῖνος ὀνομαζόμενος, ἦλθε καὶ εἰς Παρισίους νὰ κηρύξῃ, οἱ αὐλικοὶ καὶ οἱ ἐπισημότεροι τῆς πόλεως συνήχθησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν νὰ τὸν ἀκούσωσι διὰ περιέργειαν, καὶ μὲ σκοπὸν νὰ γελᾶσωσιν εἰς τὴν σύγχυσιν, τὴν ὁποίαν ἐφαντάζοντο, ὅτι θέλει προξενήσειν ἢ παρουσιά των εἰς ἱεροκήρυκα συνειδισμένον ἕως τότε νὰ κηρύττῃ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ εἰς ταπεινοὺς καὶ χωρικοὺς ἀνθρώπους. Τὸ ἀπροσδόκητον ὁμοῦς τοῦτο θέαμα, ἀντὶ νὰ τὸν φοβίσῃ, τὸν ἔδωκεν ἀφορμὴν τοῦ ἀκολουθοῦ θαυμαστοῦ προοιμίου ἐξ ἐφόδου.

'Βλέπων ἀχροατήριον τόσον ἀσυνείδιστον εἰς ἐμὲ, φαίνεται, ἀδελφοί μου, ὅτι δὲν ἔπρεπε ν' ἀνοίξω στόμα παρὰ διὰ νὰ ζητήσω χάριν καὶ συγκατάβασιν εἰς ἀποστολικὸν κήρυκα πτωχὸν καὶ ἄμοιρον ἀπ' ὅσα θέλετε νὰ ἔχωσι προτερήματα, ὅσοι παρρησιάζονται καὶ σὰς ὀμιλοῦν περὶ τῆς ἰδίας σας σωτηρίας. Πολλὰ διάφορον ὁμοῦς εἶναι τὸ ὁποῖον ἡ ψυχὴ μου αἰσθάνεται σήμερον· καὶ ἂν ἐγὼ ἦμαι ταπεινωμένος, προσέχετε μὴ φαντασθῆτε, ὅτι θέλω ὑποκλίνειν εἰς τὰς ἀθλίους ταραχὰς τῆς κενοδοξίας. Μὴ γίνωτο ὁ ὑπὲρ τῆς τοῦ οὐρανοῦ νὰ συλλογισθῇ ποτὲ, ὅτι ἔχει χρεῖαν ἀπολογίας πρὸς ἐσᾶς! διότι, τέλος πάντων, ὅποιοι καὶ ἂν ἦσθε, ἁμαρτωλοὶ εἰσθε, ὡς ἐγὼ, καὶ τὸν αὐτὸν Θεὸν ἔχετε, ἐμπροσθεν τοῦ ὁποῖου μ' ἔρχεται τὴν ὥραν ταύτην νὰ κτυπήσω τὸ στῆθος μου. Ἔως τώρα ἐκήρυξα τοῦ Ἰψίστου τὰ δικαιώματα εἰς ναοὺς σκεπασμένους ἀπὸ ἄχυρα· ἐδίδαξα τῆς μετανοίας τὰς ἀυστηρότητας εἰς ἀνθρώπους δυστυχεῖς, στερημένους καὶ αὐτὸν τὸν ἐπιούσιον ἄρτον· ἐφάνέρωσα εἰς τοὺς καλοὺς χωρικοὺς τὰς πλέον φρικτὰς ἀληθείας τῆς θρησκείας μου. Ἀθλιος ἐγὼ! τί ἔπραξα! κατελύπησα τοὺς πτωχοὺς, τοὺς καλητέρους φίλους τοῦ Θεοῦ μου· ἔφερα φρίκην καὶ θλίψιν εἰς τὰς ἀπλὰς ἐκείνας καὶ πιστὰς ψυχὰς, τὰς ὁποίας ἔπρεπε μᾶλλον νὰ συλλυπῶμαι καὶ νὰ παρηγοῶ. Ἐδῶ, ὅπου τὰ βλέμματά μου ἀπαντοῦν μεγάλους, πλουσίους, καταδυναστεύοντας τὴν πολυπαθῆ ἀνθρωπότητα, ἢ ἁμαρτωλοὺς τολμηροὺς καὶ σκληρομένους, ἐδῶ, ἐδῶ μόνον ἔπρεπε νὰ βροντοφωνήσω τὸν θεῖον λόγον, καὶ νὰ βάλω πλησίον μου εἰς τὸν ἄμβωνα τοῦτον, ἐξ ἐνὸς μέρους, τὸν θάνατον μὲ τὸ δρέπανον ἔτοιμον νὰ σᾶς θείσῃ, καὶ ἐκ τοῦ ἄλλου τὸν μέγαν Θεὸν μου, ὅστις ἔρχεται νὰ σᾶς κρίνῃ. Εἰς τὴν χειρὰ μου κρατῶ σήμερον τὴν περὶ ὑμῶν ἀπόφασιν! Ἰρέμετε λοιπὸν ἐμπροσθέν μου, ἄνδρες ὑπερήφανοι καὶ καταφρονηταί, οἵτινες μὲ ἀκούετε! Ἡ ἀνάγκη τῆς ψυχικῆς σωτηρίας, ἢ βεβαιότης τοῦ θανάτου, τὸ ἀδύνατον

τῆς ὥρας ταύτης, ὥρας εἰς ἑσᾶς τόσον φρικτῆς, ἢ μέχρι τέλους ἀμετανοησία, ἢ τελευταία κρίσις, ὁ ὀλίγος ἀριθμὸς τῶν ἐκλεκτῶν, ἢ κόλασις, καὶ περιπλέον ἢ αἰωνιότης, ἰδοὺ περὶ τίνων μέλλω νὰ λαλήσω· ἰδοὺ ποῖα εἰς ἑσᾶς μόνους ἔπρεπε νὰ λαλῶ. Αἱ! ποῖαν χρεῖαν ἔχω ἀπὸ τὰς ψήφους σας, αἱ ὁποῖαι ἴσως ἤθελαν μὲ κολάσειν, χωρὶς τὴν ἰδικὴν σας σωτηρίαν; Ὁ Θεὸς θέλει σᾶς κινήσειν τὰς καρδίας, ἐνῶ λαλεῖ ὁ ἀνάξιος ὑπηρετῆς τοῦ Θεοῦ, τοῦ ὁποῖου πολλάκις ἐδοκίμασα τὴν εὐσπλαγχνίαν. Τότε τρέμοντες δι' ὅσας ἐπράξετε ἀνομίας, θέλετε πέσειν εἰς τὰς ἀγκάλας μου μὲ δάκρυα κατανύξεως καὶ μετανοίας· τότε βιασμένοι ἀπὸ τῆς συνειδήσεως τὸν ἔλεγχον θέλετε μ' εὐρεῖν ἀρκετὰ εὐγλωττον.

—ΡΗΤΟΡ. ΒΑΜΒΑ.

ΕΥΓΕΝΗΣ ΔΙΑΤΩΓΗ ΤΟΥ ΣΚΙΠΙΩΝΟΣ.

ΣΚΙΠΙΩΝ ὁ νεώτερος, πρὶν ἀκόμη ἐμβῆ εἰς τὸ εἰκοστὸν πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας του, διωρίσθη στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων κατὰ τῶν Ἰσπανῶν. Μετ' ὀλίγον δὲ ἀφοῦ ἐκυρίευσεν τὴν Νέαν Καρχηδόνα, μητρόπολιν τοῦ Ἰσπανικοῦ βασιλείου, ἢ σωφροσύνη καὶ ἀρετὴ του ἐδοκιμάσθησαν κατὰ τὸν ἐφεξῆς τρόπον.

Μίαν τῶν ἡμερῶν, ἀξιωματικοὶ τινες ἔφεραν πρὸς αὐτὸν παρθένον τρυφερωτάτην, καὶ τόσον περικαλλῆ, ὥστε ὄλων οἱ ὀφθαλμοὶ ἀκινήτως προσηλώθησαν ἐπάνω της. Ὁ νέος δορικτῆτωρ, ἰδὼν αὐτήν, ἀνεπετάχθη ἀπὸ τὸ κάθισμά του συγκεχυμένος καὶ ἐκθαμβος· ἐφαίνετο δὲ ὡς νὰ ἔχασεν τὴν ἀταραξίαν τοῦ πνεύματος, τὴν εἰς πάντα στρατηγὸν ἀναγκαιοτάτην, καὶ διὰ τὴν ὁποῖαν αὐτὸς μάλιστα ἐφημίζετο. Συνελθὼν μετ' ὀλίγα λεπτά, ἠρώτησε τὴν καλὴν αἰχμαλώτην μὲ τὸν πλέον φιλόφρονά καὶ πολιτικὸν τρόπον περὶ τῆς πατρίδος καὶ τῶν συγγενῶν αὐτῆς· μαθὼν δὲ ὅτι εἶναι ἀρραβωνισμένη μὲ τινα τῶν Κελτιβήρων ἄρχοντα, ὀνομαζόμενον Ἀλλούτιον, διέταξε νὰ μηνύσῃ καὶ πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς τοὺς γεννήτορας τῆς αἰχμαλώτου νὰ ἔλθωσιν.

Ὅτε ἦλθεν ὁ Ἰσπανός, ἐπῆρεν αὐτὸν ὁ Σκιπίων κατὰ μόνας· θέλων δὲ νὰ τὸν ἐλαφρύνῃ ἀπὸ πᾶσαν περὶ τῆς νεανίδος ἀνησυχίαν, τὸν ἀπέτεινε τοὺς ἀκολούθους λόγους· Σὺ καὶ ἐγὼ εἴμεθα νέοι, καὶ διὰ τοῦτο δὲν βλάπτει ἂν ὁμιλήσω ἐλευθέρως. Οἱ ὀδηγήσαντες πρὸς ἐμὲ τὴν ἀρραβωνιαστικὴν σου μ' ἐβεβαίωσαν ὅτι ὑπεργαπᾶς αὐτήν· τὸ κάλλος δὲ καὶ ἡ ἀξία της δὲν με ἀφῆκαν ν' ἀμφιβάλω, ὅτι τὸ πρᾶγμα ἀληθῶς ἔχει οὕτως. Ἐστοχάσθη δὲ ὅτι, ἂν ἤμην εἰς τὴν θέσιν σου, ἤθελα ὑπερεπιθυμεῖν νὰ μὲ δείξῃ τις χάριν· χαίρω λοιπὸν ὅτι εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν δύναμαι νὰ σὲ δουλεύσω. Μολονότι τοῦ πολέμου ἡ τύχη μὲ κατέστησε κύριόν σου, θέλω ὅμως νὰ ἤμεθα φίλοι. Ἴδοὺ ἡ γυνὴ σου· λάβε την· καὶ εἶδε νὰ ζήσετε πανευδαίμονες. Ἔσο βέβαιος ὅτι μεταξὺ μας ἦτο καθὼς εἰς τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς της. Μὴ γένοιτο ν' ἀγοράσῃ ποτὲ ὁ Σκιπίων ἡδονὴν τινα μὲ θυσίαν τῆς ἀρετῆς καὶ τιμῆς του, ἢ τῆς εὐδαιμονίας ἀγαθοῦ τινὸς ἀνθρώπου! Ὅχι σου τὴν

ἐφύλαξα διὰ νὰ τὴν παρουσιάσω δᾶρον ἄξιον καὶ τῶν δύο μας. Μόνην δ' ἀνταμοιβὴν σοῦ ἀπαιτῶ διὰ τὸ ἀνεκτίμητον τοῦτο δῶρον, νὰ ἦσαι φίλος τοῦ Ῥωμαϊκοῦ λαοῦ.

Ὁ Ἀλλούτιος ἀπὸ τὴν ὑπερβολὴν τῆς χαρᾶς καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης δὲν ἠμπόρει ν' ἀποκριθῆ· πεσὼν δὲ εἰς τοὺς πόδας τοῦ στρατηγοῦ, ἔκλαιε μετὰ μεγάλης φωνῆς· ἢ αἰχμαλώτος κόρη ἔλαβε τὴν αὐτὴν θέσιν, εἰς τὴν ὁποῖαν καὶ διέμενεν, ἕωσθε ὁ ἠλικιωμένος πατὴρ της, ἐκστατικὸς ἀπὸ χαρὰν, Ὡ ἀριστε Σκιπίων! ἐξεφώνησεν, ὁ Θεὸς σ' ἔδωκεν ἀρετὴν ὑπερανθρώπινον. Ὡ ἐνδοξε ἀρχηγέ! ὦ θαυμάσιε νέε! ποῖα εὐχαρίστησις δύναται νὰ συγκριθῆ μ' ἐκείνην, ἣτις πρέπει τώρα νὰ σοῦ πληροῖ τὴν καρδίαν, ἐνῶ ἀκούεις τῆς εὐγνωμοσύνης ταύτης παρθένου τὰς εὐχὰς ὑπὲρ τῆς ὑγείας καὶ εὐδαιμονίας σου!

Τοιοῦτος ἐχρημάτισεν ὁ Σκιπίων, καίτοι στρατιώτης, νέος, καὶ Ἑθνικός! οὐδ' ἔμεινεν ἀβράβευτος ἢ ἀρετῆ του. Ὁ Ἀλλούτιος, θαυμάσας τοιαύτην μεγαλοψυχίαν, ἐλευθεριότητα, καὶ χρηστοθήθειαν, ὑπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του, διακηρύττων εἰς πᾶσαν περίστασιν τοὺς ἐπαίνους τοῦ γενναίου καὶ φιλανθρώπου νικητοῦ· φωνάζων ὅτι ἦλθεν εἰς τὴν Ἰσπανίαν ἡρωϊκὸς τις νέος, ὁ ὁποῖος ἐνίκα τὰ πάντα ὀλιγώτερον μὲ τῶν ὀπλων τὴν δύναμιν παρὰ μὲ τῆς ἀρετῆς τὰ θέλητρα καὶ τῆς ἀγαθοεργίας τὸ μεγαλεῖον.

ΜΕ πόσῃν ἀφέλειαν καὶ ὠραιότητα εἰκονίζεται εἰς τὸν ἐφεξῆς ἀπόλογον ἢ ἐκ τῆς ἀγαθῆς συναναστροφῆς εὐεργεσία.

Μίαν τῶν ἡμερῶν, εἰς τὸ λουτρὸν εὐρισκόμενος, ἔλαβον παρὰ τινος φίλου κομμάτιον μυρισμένου πηλοῦ. Ἀφοῦ προσεκτικῶς τὸ ἐθεώρησα, Ὁ Μόσχος εἶσαι ἢ ἄμβαρρον; εἶπα πρὸς αὐτό· διότι θέλωγομαι ὑπὸ τῆς εὐωδίας σου. Ὁ ἤμην, ἀπεκρίθη, ἀχρεῖον κομμάτιον πηλοῦ, ἀλλὰ πρὸς καιρὸν συναναστράφην μὲ τὸ ῥόδον· ἢ γλυκεῖα δὲ τοῦ συντρόφου μου ποιότης μετεδόθη καὶ εἰς ἐμέ· ἀλλέως, ἤθελα εἶσθαι μόνον κομμάτιον πηλοῦ, ὡς φαίνομαι ὅτι εἶμαι.

ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ ΤΟΥ ΑΓΡΙΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΕΝΟΥ ΒΙΟΥ.—Ἀπ' ἐρήμου σχεδὸν τόπου ἐπιστρέφοντες, ἐξεπλάγημεν εἰς τὸν θόρυβον πόλεως, ἣτις δὲν εἶχεν εἰμὴ ἕξ χιλιάδας κατοίκων. Ἐθαυμάσαμεν τὰς εὐκολίας, ὅσας τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία παρέχουν εἰς τὸν πολιτισμένον βίον. Ταπειναὶ κατοικίαι μᾶς ἐφαίνοντο μεγαλοπρεπεῖς· καὶ πᾶς, μεθ' οὗ συνωμιλούσαμεν, ἐφαίνετο μὲ ἀνωτέρας γνώσεις προικισμένος. Στερήσεις μακροχρόνιοι καθιστάνουν πολυτίμους καὶ τὰς μικροτάτας ἀπολαύσεις· δυσκολεύομαι δὲ νὰ ἐκφρασθῶ μετὰ πόσης ἡδονῆς ἐθεωρήσαμεν, κατὰ πρώτην φοράν, τὸν σίτινον ἄρτον ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ κυβερνήτου.—Humboldt.

Ο ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ, ΚΑΙ Η ΕΝ ΣΑΛΑΜΙΝΙ ΝΑΥΜΑΧΙΑ.

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ, ὁ υἱὸς τοῦ Νεοκλ'ους, τόσον σφοδρὰ ἐπεθύμει τὴν δόξαν, καὶ εἰς τοιοῦτον ἔρωτα μεγάλων πράξεων τὸν ἐκίνει ἡ φιλοτιμία, ὥστε νῆος ὧν ἀκόμη, ὅταν ἐγίνεν ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη κατὰ τῶν Περσῶν, καὶ διεφθίμθη ἡ στρατηγία τοῦ Μιλτιάδου, ἐφαίνετο σύννουσ ὡς ἐπιτοπλεῖστον καὶ σκεπτόμενος κατ' ἑαυτὸν, καὶ τὰς νύκτας ἐπερνοῦσεν ἀγρυπνος, καὶ δὲν ὑπῆγαινε πλέον εἰς τὰ συμπόσια, ὅπου ἐσύχναζεν ἄλλοτε, καὶ ὅτε οἱ φίλοι του, ἀποροῦντες διὰ τὴν μεταβολὴν τῆς ζωῆς του, ἠρωτοῦσαν τὴν αἰτίαν, ἐλεγεν, ὅτι τὸ τρόπαιον τοῦ Μιλτιάδου δὲν τὸν ἀφινε νὰ κοιμηθῆ. Καθότι οἱ μὲν ἄλλοι τέλος ἐνόμιζον τοῦ πολέμου τὴν ἦτταν τῶν βαρβάρων εἰς τὸν Μαραθῶνα, ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς τὴν ἐθεώρει ὡς ἀρχὴν μεγαλητέρων ἀγώνων, πρὸς τοὺς ὁπίους ὀλονέν καὶ αὐτὸς ἠτοιμάζετο διὰ τὴν σωτηρίαν ὕλης τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὴν πόλιν ἐγύμναζε, μακρόθεν ἤδη προβλέπων τὸ μέλλον.

Καὶ πρῶτον ἀποβλ'ψας εἰς τὴν πρόσοδον τοῦ Λαυρίου ἔρουσ, τὴν ὁποῖαν οἱ Ἀθηναῖοι ποριζόμενοι ἀπὸ τὰ ἐκεῖ ἀργυρᾶ μεταλλῆτα, εἶχον συνήθειαν νὰ διανέμονται μεταξύ των, μόνος ἐτόλησε νὰ ἐμφανισθῆ εἰς τὸν δῆμον καὶ νὰ προβάλη, ὅτι πρέπει ν' ἀφήσῃ τὴν διανομὴν, καὶ ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ χρήματα νὰ κατασκευάσῃ τριήρεις διὰ τὸν πρὸς Αἰγινήτας πόλεμον· διότι αὐτὸς ἠκμαζεν εἰς τὴν Ἑλλάδα πρὸς τὸν ἀπὸ τοὺς ἄλλους πολέμους, οἱ Αἰγινῆται ἔχοντες πολυάριθμα πλοῖα ἐκυρίευον τὴν θάλασσαν. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Θεμιστοκλῆς ἀποσιωπήσας τὸν Δαρεῖον καὶ τοὺς Πέρσας, (οἵτινες ἦσαν μακρὰν, καὶ φόβον ἐκίνουν ὅχι πολὺ βέβαιον ὅτι ἐμελλον νὰ ἐπιστρίψωσιν), ἐπίσεν ευκολώτερα τοὺς Ἀθηναίους μεταχειρισθεῖς εἰς καιρὸν ἀρμόδιον τὴν πρὸς τοὺς Αἰγινήτας ὀργὴν αὐτῶν καὶ ἀντιζηλίαν, διὰ νὰ τοὺς προετοιμάσῃ. Καὶ τῶντι ἀπ' ἐκεῖνα τὰ χρήματα κατασκευάσθησαν ἑκατὸν τριήρεις, αἱ ὁποῖαι καὶ κατὰ τοῦ Ξέρξου ἐναυμάχησαν. Ἐκτοτε δὲ κατ' ὀλίγον εἴλκυσε τοὺς πολίτας εἰς τὴν θάλασσαν, μὲ τὸν λόγον ὅτι διὰ ξηρᾶς δὲν ἦσαν ἱκανοὶ οἱ δὲ πρὸς τοὺς γείτονας αὐτῶν νὰ ἀντιπολεμήσωσιν· ἀποκτῶντες δὲ ναυτικόν, ἐδύναντο καὶ κατὰ τῶν βαρβάρων νὰ ὑπερσχύσωσιν, καὶ τῆς Ἑλλάδος νὰ γένωσιν ἡγεμόνες. Τοιοῦτοτρόπως ἀντι ἀξιολόγων ὀπλιτῶν, ὡς λέγει ὁ Πλάτων, ἔχαμεν αὐτοὺς ναύτας καὶ θαλασσίους, καὶ αἰτίαν ἔδωκεν νὰ τὸν μέμφωνται λέγοντες ὅτι ὁ Θεμιστοκλῆς ἀφαιρέσας τὴν λόγχην καὶ τὴν ἀσπίδα ἀπὸ τοὺς πολίτας, περιώρισε τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων εἰς τὸν σκαλμὸν καὶ εἰς τὸ χωπίον. Ἐπραξε δὲ ταῦτα ὑπερσχύσας κατὰ τοῦ Μιλτιάδου, ὅστις ἦτον ἐναντίας γνώμης. Ἄν δὲ ἡ πράξις αὕτη ἐβλάψεν ἢ ὅχι τὴν ἀκρίβειαν καὶ καθαρότητα τοῦ πολιτικοῦ συστήματος τῶν Ἀθηναίων, τοῦτο εἶναι ζήτημα φιλοσοφικώτερον παρ' ἔσον ἀρμόζει εἰς ἱστορίαν. Ὅτι δὲ ἡ τότε σωτηρία τῶν

Ἑλλήνων προῆλθεν ἀπὸ τὴν θάλασσαν, καὶ τὴν πόλιν τῶν Ἀθηναίων καταστραφεῖσαν ἀνίστησαν πάλιν αἱ τριήρεις ἐκεῖναι, τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ὁ Ξέρξης αὐτὸς ἐμαστύρησε. Διότι ἔχων εἰς τὴν ξηρὰν τὸν στρατὸν ἀσύντριπτον ἀκόμη καὶ ἀπολέμητον, ἐφυγε μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ ναυτικοῦ στόλου, ὡς μὴ ἱκανὸς εἰς ἀντιπαράταξιν. Καὶ τὸν Μαρδόνιον ἀφῆκε, νομίζω, εἰς τὴν Ἑλλάδα, διὰ νὰ ἐμποδίσῃ μᾶλλον τοὺς Ἑλληνας μὴ ὀρμήσωσι κατόπιν του, παρὰ μὲ ἐλπίδα νὰ ὑποτάξῃ αὐτοῖς.

Παραλαβὼν δὲ ὁ Θεμιστοκλῆς τὴν στρατηγίαν, εὐθὺς ἐπεχειρεῖ νὰ ἐμβάσῃ τοὺς πολίτας εἰς τὰς τριήρεις, παρακινῶν αὐτοὺς ν' ἀφήσωσι τὴν πόλιν, καὶ ν' ἀπαντήσωσι διὰ θαλάσσης τὸν βάρβαρον ὅσον δυνατὸν μακρὰν τῆς Ἑλλάδος. Ὅτε δὲ ἤρχισαν οἱ Ἀθηναῖοι νὰ κλίνωσιν εἰς τὴν περὶ θαλάσσης γνώμην αὐτοῦ, ἐπέμφθη μὲ στόλον εἰς τὸ Ἀρτεμισίον νὰ φυλάξῃ τὰ στενά. Ἐκεῖ οἱ μὲν ἄλλοι Ἕλληνας ἐκρινον εὐλογον νὰ δώσωσι τὴν ἀρχηγίαν εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ τὴν διοίκησιν τοῦ στόλου ὅλου εἰς τὸν στρατηγὸν αὐτῶν Ευρυβιάδην. Ἄλλ' οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ὑπερέβαινον κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν πλοίων σχεδὸν ὅλους ἡμοῦ τοὺς ἄλλους, δὲν ἐδέχοντο εἰς ἄλλους νὰ ὑποτάσσωνται. Ὅθεν ἐννοήσας τὸν κίνδυνον ὁ Θεμιστοκλῆς, ὅχι μόνον αὐτὸς παρεχώρησεν εἰς τὸν Ευρυβιάδην τὴν ἀρχηγίαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς Ἀθηναίους καταπράυνεν, υποσχόμενος ὅτι, ἂν ἀνδραγαθήσωσιν εἰς τὸν πόλεμον, θέλει κάμειν εἰς τὸ ἐξῆς τοὺς Ἕλληνας νὰ παραχωρῶσιν αυτοπροαιρέτως εἰς αὐτοὺς τὰ πρωτεῖα· ἐκ τούτου ἐγίνεν ἀναμφιβόλως τῆς σωτηρίας τῶν Ἑλλήνων πρωταίτιος, καὶ τῶν Ἀθηναίων ἠύξησεν ἔτι μᾶλλον τὴν δόξαν, διότι τοὺς ἔκαμε νὰ νικήσωσι μὲ τὴν ἀνδρείαν τοὺς ἐχθρούς, καὶ μὲ τὴν καλὴν γνώμην τοὺς συμμάχους.

Αἱ μάχαι δὲ, ὅσαι ἐγίναν τότε εἰς τὰ στενά ἐναντίον τοῦ βαρβαρικοῦ στόλου, δὲν ἦσαν τόσον κρίσιμοι, ὥστε νὰ δώσωσι τέλος εἰς τὸν πόλεμον· κατὰ τὴν πείραν ὅμως ὠφέλησαν παραπολύ τοὺς Ἕλληνας· διότι πραγματικῶς ἐδιδάχθησαν αὐτοὶ ἐν μέσῳ τῶν κινδύνων, ὅτι πολυάριθμοι νῆες, καὶ στολισμοὶ μεγαλοπρεπεῖς, καὶ λαμπρὰ τοῦτων παράσημα, καὶ κραυγαὶ ὑπερήφανοι, καὶ βάρβαροι ἀλαλαγμοὶ, δὲν ἔχουσι τίποτε φοβερόν πρὸς ἀνδρας, οἵτινες ἐξεύρουσιν νὰ προχωρῶσιν εἰς χεῖρας, καὶ τολμῶσι νὰ μάχωνται. Ἄλλ' ἔτι πρέπει καταφρονοῦντες τὰ τοιαῦτα, νὰ ὀρμῶσιν εἰς αἰτὰ τῶν ἐχθρῶν τὰ σώματα, καὶ μ' ἐκεῖνα συμπλεκόμενοι ν' ἀγωνίζωνται. Τοῦτο φαίνεται καὶ ὁ Πίνδαρος ἐννοήσας καλῶς εἶπε περὶ τῆς μάχης, ἧτις ἐγίνεν εἰς τὸ Ἀρτεμισίον,

Ὅπου καὶ εἰς Ἀθηναίων

Ἐλευθερίας ἔβαλον θυμῶν γέναιον

καὶ τῶντι ἀρχὴ τῆς νίκης εἶναι τὸ θάρρος.

Ὅτε δὲ ὁ Ξέρξης ἐμβῆκεν ἀνωθεν διὰ μέσου τῆς Δωριδος εἰς τὴν Φωκίδα, καὶ ἔκαψε τὰς πόλεις τῶν

Φωκίων, οἱ Ἕλληνας δὲν ἐκινήθησαν πρὸς βοήθειαν, ἂν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς παρεκάλουν νὰ υπάγωσιν εἰς τὴν Βοιωτίαν διὰ νὰ προυλάξωσι τὴν Ἀττικὴν, καθὼς αὐτοὶ διὰ θαλάσσης τοὺς ἐβρόχθησαν εἰς τὸ Ἀρτεμίσιον. Κάνεις ὁμῶς δὲν ἐδίδεν ἀκρόασιν εἰς αὐτοὺς, ἀλλὰ φροντίζοντες μόνον περὶ τῆς Πελοποννήσου, κατεγίνοντο μετὰ σπουδῆς νὰ συνέγωσιν ἐντὸς τοῦ Ἰσθμοῦ ὅλην τὴν πολεμικὴν δύναμιν, καὶ τὸν Ἰσθμὸν διετείχιζον ἀπὸ θαλάσσης εἰς θάλασσαν. Τοῦτο βλέποντες οἱ Ἀθηναῖοι, ἅμα μὲν ἀργίζοντο διὰ τὴν προδοσίαν, ἅμα δὲ ἐκόπτετο τὸ θάρρος των, καὶ ἐλυποῦντο ὡς μεμονωμένοι. Καθότι ν' ἀντιπαραταχθῶσιν αὐτοὶ μόνοι εἰς τόσας μυριάδας, δὲν ἐπερνοῦσεν ἀπὸ τὸν νοῦν των ὅ,τι δὲ πρὸς τὸ παρὸν ἦτο μοναδικὸν καταφύγιον, τὸ ν' ἀφήσωσι τὴν πόλιν, καὶ νὰ ἐμβῶσιν εἰς τὰ πλοῖα. τοῦτο ὁ λαὸς τὸ ἤκουε μ' ἀγανάκτησιν, λέγοντες ὅτι δὲν ἐχρειάζοντο νίκην οὐδὲ σωτηρίαν ἠλπίζον, ἀφοῦ ἐγκαταλείψωσι καὶ τῶν θεῶν τοὺς ναοὺς καὶ τῶν πατέρων τοὺς τάφους.

Τότε ὁ Θεμιστοκλῆς, βλέπων ὅτι μὲ ἀνθρωπίνους λόγους δὲν ἐδύνατο νὰ καταπέσῃ τὸ πλῆθος, ἐκίνησε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους σημεία δαιμόνια καὶ χρησμούς· καὶ ὑπερισχύσας γράφει ψήφισμα, νὰ τεθῆ ἡ πόλις ὡς παρακαταθήκη εἰς τὴν Ἀθηναίαν τὴν προστάτιν αὐτῶν, οἱ δὲ εἰς ἡλικίαν στρατεύσιμον νὰ ἐμβαινῶσιν ὅλοι εἰς τὰς τριήρεις, παιδία δὲ καὶ γυναῖκας καὶ δοῦλους νὰ διασώζῃ ἕκαστος ἕπως ἦναι δυνατόν. Ἀφοῦ δὲ ἐκυρώθη τὸ ψήφισμα, οἱ πλείότεροι τῶν Ἀθηναίων ἀπίστευαν τοὺς γονεῖς καὶ τὰς γυναῖκας των εἰς τὴν Τροίην καὶ οἱ Τροϊζῆνιοι τοὺς ὑπεδέχοντο μὲ πολὺ φιλόφρονον προθυμίαν. Καθότι ἀπεφάσισαν διὰ ψήφισματος νὰ τοὺς τρέψωσιν ἀπὸ τὸ δημόσιον, δίδοντες εἰς ἕνα ἕκαστον δύο ὄβολους τὴν ἡμέραν, καὶ εἰς τὰ παιδία τὴν ἄδειαν νὰ ἐπαίρνωσιν ὀπωρικὰ παντοῦ ὅπου εἴρωσι, καὶ πρὸς τοῖτοις νὰ δίδωνται ἀπὸ τὸ κοινὸν μισθοὶ εἰς διδασκάλους διὰ νὰ τὰ διδάσκωσι γράμματα.

Ἐνῶ δὲ ἀπίπτεεν ἡ πόλις, τὸ θῆμα τοῦτο εἰς ἄλλους μὲν ἐπρόξενε οἶκτον, εἰς ἄλλους δὲ θαυμασμὸν διὰ τὴν τόλμην καὶ μεγαλοφυλίαν τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, οἵτινες προπέμποντες ἄλλοι τοὺς γονεῖς των, χωρὶς νὰ καμφθῶσιν ἀπ' ὀδυρμῶν καὶ δάκρυα γυναικῶν καὶ ἐναγκαλισμοὺς τέκνων, εἰςβαίνον εἰς τὴν Σαλαμίνα νὰ πολεμήσωσιν. Ἀλλὰ καὶ πολλοὶ γρόντες, ἀπειμῆνοι ἐκεῖ διὰ τὸ γῆρας, ἐκίνουν οἶκτον. Ἐπρόξενεῖτο πρὸς τοῖτοις καὶ ἀπὸ τὰ ἡμέρα καὶ οἰκιακὰ ζῆα μαλακὸν τι αἰσθημα, τὸ ὁποῖον ἐκαμπτε τὰς καρδίας· καθότι μὲ περιπαθῆ φωνὴν καὶ μὲ πόθον συμπαρέτρεχον τοὺς αὐθέντας των, ἐνῶ ἐκεῖνοι ἐμβαινον εἰς τὰς τριήρεις. Μεταξὺ τῶν ζώων αὐτῶν ἱστορεῖται ὁ σκύλος τοῦ Ξανθίππου πατρὸς τοῦ Περικλίου, ὅτι μὴ ὑποφύων τὸν ἀποχωρισμὸν τοῦ ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ κολυμβῶν κατόπιν τῆς τριήρους ἐκβῆκεν εἰς τὴν Σαλαμίνα, ὅπου λειποθυμήσας ἀπ' ἄθουεν ευδύς· καὶ ὁ τόπος, τὸν ὁποῖον οἱ Σαλαμίνοι δείχνουν ἕως τῆς σήμερον ὀνομα-

ζόμενον Κυνὸς Σῆμα, λέγουσιν ὅτι εἶναι τάφος ἐκείνου τοῦ ζώου.

Ὅτε δὲ ὁ Εὐρυβιάδης, ὅστις εἶχε τὴν ἀρχηγίαν ὅλου τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῆς Σπάρτης, ἂν ἀτολμὸς ῥος εἰς τὸν κίνδυνον, ἤθελε νὰ σηκωθῆ καὶ ν' ἀποπλεύσῃ εἰς τὸν Ἰσθμὸν, ὅπου καὶ τὸ πειζὸν τῶν Πελοποννησίων ἦτο συνηθροισμένον, ὁ Θεμιστοκλῆς ἐναντιόνητο. Καὶ τότε, λέγουσιν, ἔκαμεν ἀποκρίσεις τινὰς, αἱ ὁποῖαι ὡς μνήμη ἀξίαι δι. σῶθησαν. Διότι, ὅταν ὁ Εὐρυβιάδης εἶπε πρὸς αὐτὸν, "ὦ Θεμιστοκλῆ, εἰς τοὺς πανηγυρικοὺς ἀγῶνας ὅσοι σηκόνονται πρὸ τοῦ διωρισμένου καιροῦ ῥαπίζονται." "Ναί," ἀπεκρίθη ὁ Θεμιστοκλῆς· "ἀλλὰ καὶ οἱ μόνοντες ὀπίσω δὲν στεφανώνονται." Ἐν τούτοις ὁ Εὐρυβιάδης ἐσήκωσε τὴν βακτηρίαν, ὡς νὰ ἤθελε νὰ τὸν κτυπήσῃ· καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς, "Κτύπησε," τὸν εἶπεν, "ἀλλ' ἄκουσε." Τότε ὁ Εὐρυβιάδης θαυμάσας τὴν πρόκλησιν τοῦ Θεμιστοκλέους, τὸν ἔδωκε τὴν ἄδειαν νὰ ὀμιλήσῃ· καὶ ἐνῶ ὁ Θεμιστοκλῆς ἤρχιζε νὰ φέρῃ αὐτὸν εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον, εἰς τῶν παρευρισκομένων εἶπεν ὅτι δὲν ἀρμόζει εἰς ἀνθρώπον ἄπολιν νὰ διδάσκῃ ἄλλους οἵτινες ἔχουν πατρίδας, νὰ ἐγκαταλείψωσιν αὐτάς, καὶ νὰ τὰς προδώσωσι. Καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπιστρέψας τὸν λόγον πρὸς αὐτὸν, "Ἡμεῖς," εἶπεν, "ὦ ταλαίπωρε, ἐγκατελείψαμεν τὰς οἰκίας καὶ τὰ τείχη, μὴ στ' ἔργοντες δι' ἄψιχα πράγματα νὰ γ' ἴνωμεν δοῦλοι. Ἀλλ' ἔχομεν ἀπὸ ὅλας τὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος πόλιν μεγαλητέραν τὰς διακοσίας τριήρεις, αἱ ὁποῖαι τῶρα εἶναι ἐτοιμοὶ νὰ σᾶς βοηθήσωσιν, ἐὰν θέτετε διὰ τῆς βοήθειας αὐτῶν νὰ σωθῆτε. Ἄν δὲ καὶ δευτέραν φορὴν μᾶς προδώσετε φύγοντες, ταχίως θέλει μάθειν τις τῶν Ἑλλήνων, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἀπίκνησαν καὶ πόλιν ἐλευθέραν, καὶ γῆν ὄχι χειροτέραν ἐκείνης τὴν ὀπόαν ἔχοντες." Αὐτοὶ οἱ λόγοι τοῦ Θεμιστοκλέους ἔδοσαν εἰς τὸν Εὐρυβιάδην ὑπόνοιαν καὶ φόβον, μήπως οἱ Ἀθηναῖοι ἀφήσωσιν αὐτοὺς καὶ ἀναχωρήσωσι.

Λέγουσι δὲ τινες ὅτι, ἐνῶ ὁ Θεμιστοκλῆς ἀνωθεν τοῦ καταστρώματος ὠμίλει, ἐφάνη γ' αὐτῷ, ἦτις, πετῶσα ἐκ δεξιῶν τοῦ στόλου, ἐκάθιζεν εἰς τὰς κορυφὰς τῶν καταρτίων, καὶ τοῦτο συνήργησεν ὄχι ὀλίγον νὰ λάμῃ εἰς ὅλους ἀρεστήν τὴν γνώμην τοῦ Θεμιστοκλέους. Ἀλλ' ὅτε ὁ στόλος τῶν ἐχθρῶν, πλῆων πρὸς τὴν Ἀττικὴν κατὰ τὸ Φάληρον, ἐσκέπασε τοὺς περὶ αἰγιαλοὺς, καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς μὲ τὸν στρατὸν τῆς ξηρᾶς πλησιάσας εἰς τὴν θάλασσαν, ἐφάνη ἐν τῷ ἅμα ἔχων εἰς τὸν αὐτὸν τόπον τὰς δυνάμεις τοῦ συνηγμένου, οἱ λόγοι τοῦ Θεμιστοκλέους ἐξηλείφθησαν ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων τὸν νοῦν, καὶ πάλιν οἱ Πελοποννήσιοι ἐστρεφον τὰ βλέμματά των πρὸς τὸν Ἰσθμὸν, θυμόνοντες ἐὰν τις ἄλλο τι λέγῃ. Ὅθεν ἀπεφάσισαν ν' ἀναχωρήσωσιν ἐκείνην τὴν νύκτα, καὶ ἐδίδετο τῆς ἀποπλεύσεως ἡ παραγγῆλια εἰς τοὺς κυβερνήτας. Τότε ὁ Θεμιστοκλῆς ἀδημονῶν ὅτι οἱ Ἕλληνας, ἀφίνοντες τοῦ τόπου καὶ τῶν στενῶν τὴν βοήθειαν, ἐμελλον διαλυόμενοι νὰ σκορπισθῶσιν εἰς τὰς

πόλεις, ἐβουλεύθη καὶ κατεσκεύασε τέχνασμα, ἔχων εἰς ταῦτο συνεργάτην τὸν Σίλινον. Ἦτο δὲ ὁ Σίλινος Πέρσης αἰχμάλωτος, φίλος τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ παιδαγωγός. Τοῦτον στέλλει εἰς τὸν βασιλῆα τῶν Περσῶν κρυφίως, παραγγέλλον νὰ εἴπῃ, ὅτι ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων Θεμιστοκλῆς, προτιμῶν τὴν φιλίαν τοῦ βασιλέως, δίδει πρῶτος εἰς αὐτὸν τὴν εἰδήσιν ὅτι οἱ Ἕλληνες μελετᾷσι φυγὴν, καὶ τὸν συμβουλεύει νὰ μὴ τοὺς ἀφήσῃ νὰ φύγῃσιν, ἀλλ' ἐνῶ εὐρίσκονται εἰς ταραχὴν καὶ σύγχυσιν, ἔντες χωρισμένοι ἀπὸ τοῦ περικλόν αὐτῶν στρατεύμα, νὰ τοὺς πολεμήσῃ καὶ νὰ καταστρέψῃ τὴν ναυτικὴν δυνάμιν των. Αὐτὰ ὁ Ἑρξῆς δεχθεὶς ὡς λεγόμενα ἀπὸ φιλικὴν προαίρεσιν, ἐχάρη, καὶ εὐθὺς ἐξέδωκε παραγγελίαν εἰς τοὺς πλοιοάρχους, τὰς μὲν ἄλλας τριήρεις νὰ γεμίσωσι μὲ ἡσυχίαν διακόσιαι δὲ ἕκ τοῦ στόλου νὰ πιάσωσι τριγύρω ἑλὰ τὰ περάσματα, καὶ νὰ ζώσωσι τὰς νήσους, διὰ νὰ μὴ φύγῃ μηδὲ εἰς ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς. Οὕτως ἀπὸ ἀνάγκην ἀπεψάσισαν οἱ Ἕλληνες νὰ ναυμαχήσωσι.

Τὴν δὲ ἀκόλουθον ἡμέραν τὸ πρῶτὸ ὁ Ἑρξῆς ἐκάθισεν εἰς ὑψηλὸν τόπον διὰ νὰ θεωρῇ τὸν στόλον καὶ τὴν παράταξιν τῆς μάχης, ὡς μὲν ὁ Φανόδημος λέγει, ἀνωθεν τοῦ Ἡρακλείου ναοῦ, ὅπου διὰ μικροῦ τινὸς περάσματος χωρίζεται ἀπὸ τὴν Ἀττικὴν ἢ νήσος τῆς Σαλαμῖνος· κατὰ δὲ τὸν Ἀκιστόδωρον, εἰς τὸ μῖσον Μεγαρίδος καὶ Ἀττικῆς, ἀνωθεν τῶν ὀνομαζομένων Κεράτων· ἐκάθητο δὲ ἐπὶ χρυσῆς καθέδρας, ἔχων τριγύρω του πολλοὺς γραμματεῖς, τῶν ὁποίων ἔργον ἦτο νὰ γράψωσι λεπτομερῶς τὰ τῆς μάχης.

Περὶ δὲ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν βαρβαρικῶν νηῶν, ὁ ποιητῆς Αἰσχύλος, ὡς ἀκριβῶς εἰδήμων, λέγει μετὰ βεβαιότητος εἰς τὴν τραγῳδίαν τὴν ἐπιγραφομένην Πέρσαι, ταῦτα·

Ἑρξῆς δὲ τὸν ἀριθμὸν ἔχεν ὅσας ναὺς χιλίας·
Διακόσιαι δ' ἑπτὰ εἰς τὸ τάχος θανασιῆς.

Αἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων ἦσαν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα· καὶ πᾶσα μία εἶχε δεκαοκτὼ ἀνδρας μαχομένους ἀπὸ τὸ κατάστρωμα· ἐξ ὧν τέσσαρες ἦσαν τοξόται, οἱ λοιποὶ δὲ ὀπλίται. Φαίνεται δὲ ὅτι ὁ Θεμιστοκλῆς ἐννόησε καὶ ἐφύλαξεν ὄχι ὀλιγώτερον καλῶς τὸν καιρὸν παρὰ τὸν τόπον τῆς ναυμαχίας· διότι ἐφρόντισε νὰ μὴ καταστήσῃ τὸν Ἑλληνικὸν στόλον ἀντίπρωρον πρὸς τὸν βαρβαρικόν, πρὶν φθάσῃ ἢ συνειδισμένη ἄρα, ἥτις κατέβαζεν ὅλον ἐν διὰ τῶν στενῶν ἀπὸ τὸ πύλαγος ἀνεμὸν σφοδρὸν καὶ κῆμα. Τοῦτο τὰς μὲν Ἑλληνικὰς τριήρεις ὡς χαμηλὰς πολὺ καὶ ταπεινοτέρας δὲν τὰς ἐβλαπτέ· τὰς δὲ τῶν βαρβάρων ὅσας βαρείας, διότι εἶχον πρῶμνας πολὺ ἀνωφερεῖς καὶ ὑψηλὰ καταστρώματα, πίπτον κατ' αὐτῶν, τὰς παρῆρπεν ἀντιπρομήνας, καὶ τὰς παρέδιδε πλαγίας εἰς τοὺς Ἕλληνας, οἱ ὅποιοι ἐπρόσβαλλον μὲ ὀρμὴν, καὶ προτείχον εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Θεμιστοκλέους, πεπεισμένοι ὅτι ἀπὸ ὅλους καλλήτερα ἐκεῖνος ἐγνώριζε τὸ συμφέρον. Πρῶτος δὲ ὁ Λυσιμάχης, τριήραρχος Ἀθηναῖος, κυριεύει πλοῖον ἐχθρικόν,

τοῦ ὁποῦ ἐγόρε τὰ παράσημα καὶ τὰ ἀνέθηκεν εἰς τὸν θαρρηφόρον Ἀπόλλωνα. Ἐν τοῖτοις αἱ βαρβαρικαὶ τριήρεις δὲν ἐδύναντο εἰς στενὴν θάλασσαν νὰ προχωρήσωσι πολλὰ διαμῖς κατὰ μέτωπον, ἀλλὰ παρετάτοντο κατὰ μέρος, καὶ ἐπιπτον ἢ μία ἐπάνω τῆς ἄλλης. Ὅθεν οἱ Ἕλληνες τοιοῦτοτρόπως ἐξισούμενοι εἰς τὸν ἀριθμὸν μὲ τοὺς βαρβάρους, ἔτρεψαν αὐτοὺς εἰς φυγὴν ἀνταγωνισθέντας ἕως τὸ ἐσπέραι, καὶ ἔλαβον, ὡς εἶπεν ὁ Σιμωνίδης, τὴν καλὴν ἐκείνην καὶ περιβόητον νίκην, τῆς ὁποίας λαμπρότερον ἔργον ἄλλο θαλάσσιον οὔτε ἀπὸ Ἑλλήνας οὔτε ἀπὸ βαρβάρους δὲν ὑπάρχει κατωρθωμένον. Εἶναι δὲ ὁμολογούμενον, ὅτι εἰς τὴν νίκην αὐτὴν συνήργησεν ἡ σύνεσις καὶ ἡ τέχνη τοῦ Θεμιστοκλέους ὄχι ὀλιγώτερον παρὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν κοινὴν προθυμίαν τῶν Ἑλλήνων, οὔτινες ἐναυμάχησαν.

Μεταξὺ τῶν πόλεων, ὅσαι συνηγωνίσθησαν εἰς τὴν ναυμαχίαν, ὁ Ἡρόδοτος λέγει ὅτι ἡ πόλις τῶν Αἰγινήτων ἔλαβε τὸ βραβεῖον τῆς ἀνδρείας, εἰς τὸν Θεμιστοκλῆα δὲ (ἂν καὶ μὴ θύλοντες ἀπὸ φόβου) ἀπέδοσαν τὸ πρωτεῖον ὅλοι. Διότι, ὅτε οἱ στρατηγοὶ ἀναχωρήσαντες εἰς τὸν Ἰσθμὸν ὤρκισθησαν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ νὰ δώσωσι κατ' ἀξίαν τὰς φήφους των, πᾶς ἕνας τὸν ἑαυτὸν του ἐφύφισε πρῶτον κατὰ τὴν ἀνδρείαν, καὶ δεύτερον τὸν Θεμιστοκλῆα. Καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὅταν ἐπῆραν αὐτὸν εἰς τὴν Σπάρτην, εἰς μὲν τὸν Ευρυβιάδην ἀνδρείας, εἰς ἐκεῖνον δὲ σοφίας βραβεῖον ἔδωσαν, στέφανον ἀπὸ κλάδου ἑλάας· καὶ τὴν καλλήτραν ἀπὸ τὰς ἀμάξας τῆς πόλεως τὸν ἐχέρισαν, καὶ τριακοσίους νέους στρατιώτας ἀπέστειλαν νὰ τὸν προπύμψωσιν ἕως τὰ σύνορα τῆς Λακωνίας. Λέγουσι δὲ ὅτι εἰς τὴν ἀκολουθον ἑορτὴν τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, ὅταν ὁ Θεμιστοκλῆς ἐμφανίσθη εἰς τὸ στάδιον, οἱ θεαταὶ ἀμελήσαντες τοὺς ἀγωνιστὰς, ὅλην τὴν ἡμέραν εἶχον τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς ἐκεῖνον προσηλωμένους, καὶ τὸν ἐδειχναν εἰς τοὺς ξένους, αὐτὰ θαυμάζοντες αὐτὸν καὶ χειροκροτοῦντες, ὥστε καὶ αὐτὸς χαίρων ὡμολόγησε πρὸς τοὺς φίλους του, ὅτι ἀπῆλαβε τὸν καρπὸν τῶν κόπων, ὅσους ὑπέφερε διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς Ἑλλάδος.—ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ.

Ο ΛΟΔΟΒΙΚΟΣ ΙΕ'. ΚΑΙ Ο ΔΕΛΦΙΝΟΣ.—Μετὰ τὴν νίκην, τὴν ὁποῖαν οἱ Γάλλοι ἐκέρδησαν εἰς τὰς πεδιάδας τοῦ Φοντεναίου, θύλων ὁ βασιλεὺς νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὸν Δελφῖνον ὄσσην καὶ διὰ τοὺς δικαιοτάτους πολέμους ἠσθάνετο αὐτὸς φρίκην, τὸν ἔκαμε νὰ διατρέξῃ τὸ πεδίον τῆς μάχης. Ὁ νέος ἡγεμὸν ἰδὲ τώρα πραγματικῶς ὅσα δὲν ἐβλεπε πρότερον εἰμὴ εἰς τὰς ἱστορίας, μεγάλην πεδιάδα καταβρεγμένην ὑπὸ αἵματος, μέλη ἀνθρώπινα τῆδε κάκεισε ἀισχορπισμένα, σωροὺς πτωμάτων, καὶ χιλιάδας ἀποθνησκόντων. Τινὲς, ἀνυψοῦντες τὴν κεφαλὴν, συνῆγον τὰς λειπομένας αὐτῶν δυνάμεις διὰ νὰ ἐκφωνήσωσι, 'Ζήτω ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ Δελφῖνος!' Ἐξέπνεον δὲ εἰς τὸν τελευταῖον τοῦτον ἰγῶνα. Τὸ φρικῶδες θᾶμα ἐκίνησεν εἰς δάκρυα τὸν νέον ἡγεμόνα. Ὁ δὲ βασιλεὺς, ἰδὼν τοῦτο, 'Μάθε, υἱέ

μου, εἶπε πρὸς αὐτόν, ' πόσον ἀκριβὴ καὶ ὀδυνηρὰ μὲ εἶναι ἡ νίκη αὕτη! ' Ὁ ἡγεμὼν ἀναστεναγμοῦς μόνον ἐπρόφερεν εἰς ἀπόκρισιν πρὸς τὸν σεβαστὸν αὐτοῦ πατέρα. Τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς εἰς τοὺς περιεστῶτας, ' Νὰ ἐπιμεληθῆτε τοὺς πληγωμένους Γάλλους ὡς ἰδιά μου τέκνα, τοὺς δ' ἐχθροὺς ὡς τοὺς Γάλλους.'

Η ΝΗΠΙΟΦΑΓΟΣ ΘΕΑ.

Τὸ ἐμπόριον τείνει μεγάλως εἰς τὸ ἐξαλείφειν τὰς προλήψεις, αἱ ὁποῖαι διατηροῦσι τὴν διαφορὰν καὶ τὴν ἐχθρὰν μεταξύ τῶν ἔθνων. Μαλακύνει καὶ ἐξευγενίζει τὰ ἔθνη τῶν ἀνθρώπων. Συνενώνει αὐτοὺς δι' ἑνὸς τῶν ἰσχυροτάτων δεσμῶν, τῆς ἐπιθυμίας τοῦ ἀναπληρῶναι τὰς ἀμοιβαίας χρείας των. Διαθέτει αὐτοὺς ἐπὶ τὸ εἰρηνικώτερον, συνιστῶν εἰς πᾶσαν ἐπικράτειαν τάξιν πολιτῶν, ἐλκυσόμενων ὑπὸ τοῦ ἰδίου συμφέροντος νὰ ἦναι οἱ φύλακες τῆς δημοσίου ἡσυχίας. Εὐθὺς ὅταν κρατηθῆ τὸ ἐμπορικὸν τάγμα, καὶ ἀρχίσῃ νὰ ὑπερισχύῃ εἰς ὁποιαδήποτε κοινωνίαν, διακρίνομεν νέον πνεῦμα εἰς τὴν πολιτικὴν, τὰς συμμαχίας, τοὺς πολέμους, καὶ τὰς διαπραγματεύσεις της.

Ἀφ' ὅλας τὰς Συνθήκας τῆς Εἰρήνης ἐκείνη μὲ φαίνεται ἡ ἀρίστη, τὴν ὁποίαν Γέλων, ὁ βασιλεὺς τῶν Συρακουσῶν, ἔκαμε μὲ τοὺς Καρχηδονίους, ἀπαιτήσας νὰ καταργήσῃ τὸ ἔθιμον τοῦ θυσιάζειν τὰ ἑαυτῶν τέκνα. Ἀφοῦ ἐνίκησε 300,000 Καρχηδονίων, ἔκαμε συνθήκην μόνον ὑπὲρ αὐτῶν, ἢ μᾶλλον ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἡ ΕΝΤΑΥΘΑ εἰκονογραφία παριστάνει Θεάν, ἢ μᾶλλον δαίμονα, λατρευομένην εἰς τὴν νῆσον τῆς Ἰνδίας Ταπροβάνην (Ceylon). Τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν ὀλέθριον αὐτῆς ἐπιρροὴν δεῖκνυσι ἀρκετὰ ἡ πράξις, εἰς τὴν ὁποῖαν ἐνασχολεῖται: δύο μητέρες ἔφεραν εἰς αὐτὴν ἑκάστη τὸ ἰδίον της τέκνον, καὶ ἡ Θεὰ τὰ κατατρώγει.

Πολλαχοῦ τῆς Ἰνδίας θυσιάζουν οἱ κάτοικοι τὰ ἰδία τέκνα των· εἰς τινὰ μέρη στῆραι γυναῖκες ὑπόσχονται, ἂν ἡ Θεὰ τὰς χάρισῃ τέκνα, νὰ θυσιάσωσιν εἰς αὐτὴν τὸ πρωτότοκον· ἂν δὲ γεννήσῃ μετὰ τὸ τάξιμον τοῦτο, τρίφουσι τὸ μεγαλῆτερον ἕως νὰ γένη τριῶν ἢ τεσσάρων χρόνων, ἔπειτα δὲ, φέρουσαι αὐτὸ εἰς τὸν ποταμὸν ὡς διὰ νὰ λουσθῆ, τὸ ἀφίνουσι ἵα εἰσέλθῃ, καὶ τὸ παρακινῶν μάλιστα νὰ προχωρῇ εἰς τὰ βραδύτερα, ἕωσοῦ νὰ τὸ ἀφαρπάσῃ τὸ ρεῦμα· κάποτε δὲ καὶ τὸ σπρώχνουσι οἱ ἀπάνθρωποι γονεῖς.—Εἰς τὰ βόρεια μέρη τῆς Βεγγάλης, ὁπότεν βρέφος τι δὲν ἐμπορῇ νὰ θηλάσῃ, ἢ πάσῃ ἄλλως πως, τὸ βάλλουσι εἰς καλάδιον, καὶ τὸ κρεμάζουσι ἐπὶ δένδρου, ἔπου φθείρεται ἀπὸ μύρμηκας ἢ σαρκογάγα πτηνὰ, ἢ καὶ ἀποδνῆσκει ἐξ ἀμελείας.—Εἰς τὰ δυτικὰ μέρη τῆς Ἰνδοστάν ἐπικρατεῖ ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων τὸ φρικτὸν ἔθιμον τοῦ θυσιάζειν θήλια τέκνα, εὐθὺς μετὰ τὴν γέννησιν. Προίρχεται δὲ τοῦτο ἐκ τοῦ περὶ συνοικεσίων νόμου, καθ' ὃν ὁ πατήρ τῆς νύμφης χρεωστεῖ ν' ἀποδίδῃ θείκας σχεδὸν τιμὰς εἰς τὸν νυμφίον.—

Εἰς τὸν ἱερὸν Γάγγην, πρὶν οἱ Ἀγγλοὶ ἐμποδίσωσι τὴν φρικτὴν ἀπάνθρωπιαν, πάμπολλα τέκνα προσεφέροντο κατ' ἔτος· ἐβλεπέ τις μητέρας ριπτοῦσας τὰ ζωντανὰ τέκνα των εἰς τὸ μέσον τῶν κροκοδείλων, καὶ ἱσταμένας ἀταράχους, ἐνῶ τὸ θηρίον συνέτριβε τὰ ὅσῃα, καὶ ἐθήλαζε τὸ αἷμα τοῦ νηπίου!

Ὁ ΗΓΕΜΩΝ, ἔστις ἀγαπᾷ καὶ φοβεῖται τὴν θρησκείαν, εἶναι λίων, υποκλίνων εἰς τὴν χεῖρα ἢ ὁποῖα τὸν χαϊδεύει, ἢ εἰς τὴν φωνὴν ἢ ὁποῖα τὸν καταπραΰνει. Ὁ δὲ φοβούμενος καὶ μισῶν τὴν θρησκείαν εἶναι ὡς τὸ ἄγριον θηρίον, τὸ ὁποῖον βρυχᾶται καὶ σαγκάνει τὴν ἄλυσιν, ἧτις ἐμποδίζει αὐτὸν τοῦ νὰ ὀρμήσῃ κατὰ τοῦ διαβάτου. Ὅστις δὲ ποτῶς δὲν ἔχει θρησκείαν εἶναι τὸ φοβερόν ἐκεῖνο ζῷον, τὸ ὁποῖον μόνον ὁπότεν κατασχίξῃ καὶ κατατρώγῃ ἐννοεῖ τὴν ἐλευθερίαν του.

Πλουτεῖν φασὶ σε πάντες, ἐγὼ δὲ σε φημί πίνισθαι·
Χρηεῖς γὰρ κλοῦτου μαρτυρῶ, ἢ πολλόφαντι.
Ἄν μετέχῃς αὐτῶν σὺ, σὰ γίνεται ἂν δὲ φυλάτῃς
Κληρονομίαις, ἀπὸ νυν γίνεται ἀλλότρια.